

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'
תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית
ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'
תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

בפני כב' השופטת שירי היימן

התובעת

פלוגית ת.ז.

באמצעות ב"כ עו"ד רון בן מיור

נגד

הנתבעים

1. פלוגית ת.ז.

באמצעות ב"כ עו"ד צ. בן עיון

2. **** כפר שיתופי בע"מ

באמצעות ב"כ עו"ד עומר אבידע ואח'

3. הסוכנות היהודית

באמצעות ב"כ עו"ד מנחם גדרון או אילן בלו שטיין

4. רשות מקרקעי ישראל

באמצעות היועמ"ש לממשלה

עו"ד הראל טיקטין

5. האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ת.ז. : 570000605

1

פסק דין

1. בין הצדדים מתנהלים מספר הליכים שעניינם: קיום צוואות הוריהם המנוחים והתנגדויות לקיומן, תביעת התובעת לביטול מינוי הנתבע כבן ממשיך בנחלה X במושב ****, סעד הצהרתי לפיו מכסת הביצים שייכת לתובעת ותביעת הנתבע לסילוק ידה של התובעת מהנחלה.
2. הצדדים הם אחים וילדיהם של המנוחים ***** ז"ל, שהלכה לעולמה ביום 22.04.14 ו***** ז"ל, שהלך לעולמו ביום 18.06.12. ביום 13.09.12 מונתה התובעת כאפו"ט על גופה ורכושה של אם הצדדים.
3. ביום 27.11.14 הגישה התובעת תביעה לסעד הצהרתי (תמ"ש 11383-11-14) בה עתרה למתן פסק דין הצהרתי ולפיו היא בעלת הזכויות במכסת הביצים ולהורות לנתבע להשיב לה את דמי השכירות של המכסה.
4. ביום 26.01.15 הגישה התובעת תביעה נוספת למתן סעד הצהרתי המורה על ביטול מינוי הנתבע כבן ממשיך (תמ"ש 54320-01-15).

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

5. ביום 16.11.14 הגישה התובעת בקשה לקיום צוואת אביה המנוח מיום 30.04.07 וביום 19.11.14 הגיש הנתבע התנגדות לקיומה ועל כן הבקשה וההתנגדות הועברו לבית משפט ביום 01.02.15 (ת"ע 2648-02-15 ו- 2653-02-15).
6. ביום 08.02.15 נפתחו שני תיקים בבית המשפט שעניינם קיום צוואת אימם המנוחה של הצדדים והתנגדות לקיומה (ת"ע 14569-02-15 ו- 14573-02-15).
7. ביום 14.09.16 הגיש הנתבע תביעה לסילוק ידה של התובעת מהנחלה ולחיובה בסך של כ- 143,000 ₪ בגין דמי שימוש, נטילת דמי שכירות מכסת הביצים, תשלומי ארנונה, נזק בלתי ממוני ועוגמת נפש (תמ"ש 35625-09-16). ביום 10.10.16 ניתנה החלטה כי בהתאם לתקנה 258(ז) לא ניתן להגיש תביעה אחת בכל העניינים המפורטים ויש להגיש תביעה נפרדת בכל עניין. עוד נקבע כי תביעה זו עניינה פינוי וסילוק יד בלבד והנתבע רשאי להגיש תביעות אחרות בהתאם לשיקול דעתו. תביעות נוספות לא הוגשו.

התנהלות ההליכים

8. ביום 06.11.14 ניתן צו מניעה זמני האוסר על הנתבע לבצע דיספוזיציה במכסת הביצים אך לא נאסר עליו להמשיך ולהשכיר את המכסה לגליקסמן.
9. ביום 25.12.14 התקיים דיון וגובש הסדר שניתן לו תוקף של החלטה. בתום הדיון ניתן צו גילוי מסמכים:
"הגענו להסדר לפיו במשך 30 ימים הבאים ננהל משא ומתן על מנת לנסות להגיע להסכמות ככל שניתן.
כמו כן, בגין חודש ינואר 2015 ישולם לכל אחד מהצדדים מחצית מהתקבול המגיע בגין מכסת הביצים מאת חברת גליקסמן. התשלום ישולם ישירות לכל אחד מהצדדים על ידי חברת גליקסמן.
תקבולים מעבר לחודש זה לא יועברו ע"י חברת גליקסמן למי מהצדדים וישמרו אצל חברת גליקסמן, אשר תודיע לב"כ הצדדים את גובה התקבול אשר נשמר אצלה.
חברת גליקסמן תשלח לב"כ הצדדים פירוט על התקבולים אשר שולמו עבור מכסת הביצים החל מאפריל 2014 ועד לפברואר 2015.
הסדר זה נקבע מבלי לפגוע בטענות וזכויות הצדדים ויעמוד בתוקפו עד למועד הדיון."

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

10. ביום 26.01.15 ניתן צו מניעה זמני האוסר על הנתבע לבצע דיספוזיציה בנחלה.
11. ביום 01.04.15 הורה בית המשפט העליון על איחוד כלל התיקים בעניינם של הצדדים ועל כן התיקים בעניין הצוואות שנפתחו בבית המשפט לענייני משפחה בחיפה הועברו לשמיעה בפני מותב זה.
12. ביום 01.11.15 ניתנה החלטה בבקשה למתן הוראות בעניין השכרת מכסת הביצים ובבקשה לצמצום צו המניעה הזמני על מנת שהנתבע יוכל להתקין חדר קירור ונקבע כדלקמן:
- "מכסת הביצים והנחלה רשומים על שם הנתבע 1, התובעת עתרה בתביעותיה לסעד הצהרתי אשר יקבע כי זכותו של הנתבע 1 כבמן ממשיך בטלה וכי היא בעלת הזכויות במכסת הביצים, לשם הבטחת ביצועו של פסק הדין ביקשה כי יאסור על הנתבע 1 לעשות כל דיספוזיציה בנחלה ובמכסת הביצים. גידול עצמי על ידי הנתבע 1 אין בו משום עשיית דיספוזיציה במכסת הביצים ועל כן אין מניעה כי הנתבע 1 יפעל באופן זה. בהחלטה מיום 6.11.14 אפשרתי לנתבע 1 להמשיך ולהשכיר את המכסה לגליקסמן, כפי שנעשה ערב מתן החלטה זו, אולם אין בהחלטה כדי לחייב את הנתבע 1 לפעול כאמור.
- אשר על כן אני קובעת כי הנתבע 1 רשאי לבצע גידול עצמי.
- הנתבע 1 רשאי אף להתקין חדר קירור בנחלה ואין בכך כדי להפר את צו המניעה שניתן, אולם ככל שתביעתה של התובעת תתקבל לא יהיה הנתבע 1 רשאי לטעון להחזר הוצאות ולשיפוי בגין התקנת בית הקירור."
13. ביום 17.11.15 ניתנה החלטה משלימה לעניין מכסת הביצים ונקבע כדלקמן:
- "משאפשרתי לנתבע 1, בהחלטתי מיום 1.11.15, גידול עצמי הרי שאין כל סיבה לאסור עליו הכנסת העופות לנחלה.
- התובעת טוענת כי הנתבע 1 מפר את צו המניעה האוסר על בניה בשטח הנחלה בכך שהוא משפץ ומכשיר את הלולים הקיימים. על פניו לא השתכנעתי כי שיפוץ לולים והכשרתם מהווה הפרה של צו המניעה אשר אסר על בניה, ועל כן הבקשה להפסקת העבודות לאלתר נדחית ותידון לאחר שתוגש תגובת הנתבע 1.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

כפי שכבר צויין בהחלטה מיום 01.11.15, ככל שתתקבל תביעת התובעת ו/או בקשתה לפי פקודת ביזיון בית משפט, יהיה הנתבע מנוע מלטעון לכל נזק שנגרם לו כתוצאה מהצבת בית הקירור, הכשרת הלולים והכנסת להקת העופות ללולים.

הבקשה נדחית.

14. ביום 22.11.15 ניתנה החלטה בבקשה לפי פקודת ביזיון בית משפט ובבקשה למינוי כונס נכסים זמני. שתי הבקשות נדחו. נקבע שאין מקום למינוי כונס זמני ושעבודות השיפוץ שמבצע הנתבע אינן מהוות עבודות בניה ולכן אין המדובר בהפרת צו המניעה:

"לאחר שעיינתי בבקשה ובתגובה הנני רואה לנכון לדחות את הבקשה לפי הפקודה לביזיון בית משפט, עיינתי בתיאור העובדות להן טוענת התובעת ואין בהן משום הפרת צו המניעה. העבודות המתוארות הן עבודות שיפוץ והתאמה ולא עבודות בנייה ועל כן בקשה זו נדחית.

גם הבקשה למינוי כונס נכסים זמני נדחית. כיום מכסת הביצים רשומה על שמו של הנתבע 1 והנטל להוכיח כי יש לשנות רישום זה מוטל על התובעת. אין בגידול עצמי משום פגיעה בזכות עצמה, שהיא המכסה, אלא לכל היותר יהא צורך להכריע למי הזכות ליהנות מפירות הנכס מיום הגשת התביעה ועד להכרעה בה. מחלוקת על הזכות בהכנסות המכסה בתקופה של עד מתן פסק הדין, שהיא תקופה מוגבלת וקצרה, אינה מצדיקה סעד כה קיצוני של מינוי כונס נכסים.

15. במסגרת הדיון מיום 08.03.16 בבית המשפט המחוזי במסגרת רמ"ש שהגישה התובעת על החלטה זו הגיעו הצדדים להסכמה כדלקמן:

"בהסכמת הצדדים אני מורה כי החל מחודש אפריל ועד החלטה אחרת, ישלם המשיב לידי המבקשת, בכל 15 לחודש סך של 2,000 ₪. התשלום ייעשה בהעברה בנקאית. ככל שיבקש המשיב לשלם את הכספים בהמחאות נדחות, שמורה לו הזכות לעשות כן ובלבד שיפקיד 6 המחאות דחיות בידי ב"כ המבקשת.

הסדר זה הינו הסדר זמני, שמטבע הדברים אינו יכול לצפות את כל התרחישים האפשריים, אך חזקה על הצדדים כי יפעלו בתום לב ובהגינות וככל שתחול מחלוקת בין הצדדים, יכריע

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

1 בית משפט קמא. הסדר זה אין בו כדי לוותר על כל זכות או כל טענה השמורה למי

2 מהצדדים."

3 16. ביום 10.10.16 ניתנה החלטה הדוחה את בקשת הנתבע למתן צו מניעה זמני האוסר על

4 התובעת לעשות שימוש בדירת המגורים ונקבע שאין מקום לשנות את המצב הקיים.

5 17. ביום 08.01.17 מונתה מומחית מטעם בית המשפט על מנת שתחווה דעתה בשאלה האם

6 חתימת האם על המסמך מיום 06.11.81 בו ביקשו הורי הצדדים למנות את הנתבע כבן ממשיך

7 מזויפת. ביום 12.07.17 התקבלה חוות הדעת שקבעה כי חתימת האם מזויפת, נשלחו שאלות

8 הבהרה והמומחית נחקרה במהלך הדיון ביום 15.04.18.

9 18. ביום 24.07.19 ניתנה החלטה בבקשת הנתבע למתן צו גילוי מסמכים המופנה לבנק בו התנהל

10 חשבון הבנק של אם הצדדים לצורך קבלת דפי חשבון ונקבע שנוכח טענות הנתבע להשפעה

11 בלתי הוגנת מצד התובעת כלפי ההורים יש מקום למתן צו כמבוקש. ביום 10.09.19 ניתנה

12 החלטה משלימה ולפיה הצו ביחס לחשבון הבנק של אם הצדדים המנוחה יחל מיום מינוי

13 התובעת כאפוטרופא, 13.09.12, והצו ביחס לחשבון הבנק של אבי הצדדים, יחל מיום

14 01.10.10.

15 19. ביום 27.01.20 נדחתה בקשת התובעת להגדלת הסכום שמקבלת מהשכרת מכסת הביצים מ-

16 2,000 ש"ח ל- 5,000 ש"ח, אך התקבלה בקשתה לחיוב הנתבע בהמצאת דו"חות רווח והפסד.

17 20. הליך גילוי המסמכים נמשך זמן רב וביום 27.05.20 ומשלא הוגשה תגובה מטעם הנתבע, ניתן

18 צו להגשת סיכומים. הצדדים הגישו סיכומיהם וכעת בשלה העת למתן פסק דין.

19 21. במהלך ניהול תיק זה התקיימו מספר דיוני קדם ומספר דיוני הוכחות (16.01.17, 15.04.18,

20 15.05.18) במהלכם נחקרו הצדדים, העדים מטעמים והמומחית. בית המשפט ניסה מספר

21 פעמים להביא את הצדדים לידי הסכם פשרה לצורך סיום המחלוקת בין אם בדרך של מתן

22 הצעות פשרה על ידי בית המשפט ובין אם על ידי הפנייתם ליח"ס.

23 הניסיונות לא צלחו.

24 טענות הצדדים בתמצית

25 טענות התובעת

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

22. התובעת טוענת כי העברת הזכויות בנחלה על שמו של הנתבע נעשתה בטעות, ההורים המנוחים נתנו לנתבע זכות מגורים בנחלה ורשות לבנות בנחלה בלבד ללא כוונה למנותו כבן ממשך ולראייה בצוואותיהם ציוו את רכושם לתובעת.
23. התובעת טוענת כי היא מתקיימת מקצבת נכות והייתה סמוכה על שולחנם של הוריה שהתקיימו מדמי שכירות של מכסת הביצים ומקצבאות מהביטוח הלאומי. התובעת טיפלה בהוריה בעשר השנים האחרונות לפני פטירתם ואף מונתה כאפוטרופא עליהם וטיפלה בהם במסירות.
24. התובעת טוענת שלאורך כל חייה התגוררה בנחלה ואילו הנתבע, שהתגורר תחילה ב****, עבר בשנות ה-80 להתגורר בנחלה. לטענתה, הוריה שרצו לסייע לנתבע, הסכימו שיבנה בנחלה בית נוסף סמוך לביתם ולשם כך חתמו על מסמכים רבים. כעבור מספר שנים, לאור המצב של בית ההורים, הוחלט להרוס אותו ולבנות את בית ההורים מעל בית הנתבע. לדבריה, היה ברור לכולם שזכותו של הנתבע מוגבלת במגורים בביתו שבקומה הראשונה ותו לא ושללאחר מות ההורים, הנחלה תעבור לתובעת וזאת בשל מצבה הבריאותי ודאגת ההורים לה. בתמיכת כל האחים, לרבות הנתבע, הופנו ההורים לעריכת צוואה מתאימה.
25. התובעת מפנה ללשון הצוואות בהן נקבע שראשית הרכוש יעבור לבן הזוג ולאחר מכן כל הרכוש יעבור לתובעת ואין מחלוקת כי אין להורים נכס כלשהו מלבד הנחלה.
26. טרם הגשת התביעה, נודע לה כי לאור העברת הנחלה על שם הנתבע, גם המכסה עברה על שמו ולכן פנתה לסוכנות היהודית, אך פניותיה לא נענו. רק לאחר שניתן צו על ידי בית המשפט, התברר כי קיים מסמך אחד במסגרתו התחייבו ההורים למנות את הנתבע כבן ממשך, מסמך מיום 31.12.81 בו הסוכנות ממליצה שלא למנות את הנתבע כבן ממשך ואין מסמכים נוספים המעידים על תמיכת הוריה למנות את הנתבע כבן ממשך, מה שמעורר חשד רב.
27. המסמך מיום 26.10.81 שצורף לתגובת הנתבע לבקשה למתן צו מניעה זמני, לא נמצא במסמכים אצל הסוכנות היהודית וגם לא ברשות מקרקעי ישראל, כך שהמסמך מזויף. חתימת האם המתנוססת על כתב המינוי אינה חתימתה של האם, שכן אינה זהה לחתימתה. כל המכירים את חתימתה העידו על כך ואף המומחית שמונתה על ידי בית המשפט קבעה שהחתימה אינה חתימתה של האם. המומחית לא שינתה את מסקנתה לאחר שאלות ההבהרה וחקירתה הנגדית.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

28. מעבר לטענת הזיוף טוענת התובעת שאימה לא ידעה קרוא וכתוב וככל והחתימה אכן הייתה חתימתה, הרי לא הבינה את המשמעות של המסמך ואת השלכותיו. לא הוצגו בפני בית המשפט ראיות שההורים הם אלו שחתמו והבינו את תוכן המסמך.
29. מאחר והחתימה על כתב המינוי אינה חתימת האם, הרי כתב המינוי מתרוקן אשר ובהעדר אסמכתא ברורה בכתב מטעם ההורים יש לבטל את מינוי הנתבע כבן ממשיך. הסכמת האגודה למינוי הנתבע ניתנה על בסיס מסמך מזויף ועל כן אין לה תוקף.
30. התובעת טוענת שיש לדחות את טענת הנתבע בעמ' 102 לפרוטוקול כי ייתכן ואחיו הוא שחתם על כתב המינוי במקום האם שכן הטענה לא הופיעה בתצהירו וכן יש לדחות את טענת ההתיישנות.
31. לאור האמור לעיל, עותרת התובעת לביטול מינוי הנתבע כבן ממשיך מבלי שהדבר יפגע בזכותו להמשיך להתגורר בבית.

מכסת הביצים

32. ביטול מינוי הנתבע כבן ממשיך יוביל לביטול רישום מכסת הביצים על שם הנתבע. אולם התובעת מפנה לפסיקה לפיה מכסת ביצים הינה נכס נפרד מהנחלה ולכן לא הייתה אמורה להיות מועברת לנתבע כחלק מהעברת הנחלה גם אם לא יבוטל מינויו כבן ממשיך.
33. התובעת טוענת שההורים השכירו את המכסה והתפרנסו מדמי השכירות, ומאחר וההורים לא התייחסו למכסה כאל ענף חקלאי אין לקבל פרשנות שהמכסה הינה חלק מהנחלה לאור היותה ענף ייצור.
34. התובעת טוענת שלאחר הגשת התביעה החל הנתבע לגדל עופות בגידול עצמי, כאשר לפני כן לא טרח לפתח ענף זה מאז החל להתגורר בנחלה. אין לקבל את טענת הנתבע להסתמכות על מכסת הביצים שכן דמי שכירות המכסה שימשו למחיית ההורים.
35. לטענתה אין לקבל את טענת הנתבע שהפסיקה אליה הפנתה התובעת בעניין הפרדת מכסת הביצים מנחלה, ניתנה טרם החתימה על הצוואות ולכן אינה חלה על מקרה זה.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוגי ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוגי נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוגי נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוגי נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוגי

36. מאחר והנתבע קיבל את דמי השכירות ישירות לכיסו, הרי התעשר שלא כדין על חשבונה ולכן יש להורות לו להשיב את דמי השכירות שקיבל.

התנגדות לביטול הצוואות

37. בקשת הנתבע לביטול הצוואות מעידה על שקריו שכן הוא זה שיזם את עריכת הצוואה והפנה את הוריו לעו"ד ****.

38. התובעת העידה שנכחה בבית בזמן החתימה על הצוואה, אך לא הייתה מעורבת כלל בעריכתה וחזקה שעו"ד **** לא אפשר השפעה מצד התובעת. מאחר והנתבע טוען להשפעה בלתי הוגנת, הרי עליו להוכיח זאת ולא די בחשש להשפעה והנתבע לא עמד בנטל זה. למעשה הנתבע, אינו מתנגד לצוואות, אלא טוען שאינן חלות על הנחלה ועל המכסה.

39. במהלך ניהול התיק, טען הנתבע טענה חדשה ולפיה אמו לא הייתה כשירה לחתום על הצוואה ומדובר בהרחבת חזית אסורה. התובעת טוענת שדין טענה זו להידחות, שכן הנתבע הוא זה שיזם את עריכת הצוואה, אשתו של הנתבע אישרה שהורי הצדדים ידעו על מה הם חותמים סמוך לעריכת הצוואות והכלל הוא שיש לקיים את רצון המת ולכן חובת ההוכחה מוטלת על הנתבע. הנתבע לא הוכיח את טענתו ולא פנה לבית המשפט בבקשה למינוי מומחה רפואי.

40. לאור האמור לעיל, עותרת התובעת לביטול מינוי הנתבע כבן ממשיד, להצהיר שהתובעת הינה בעלת הזכויות בנחלה ובמכסה, לדחות את ההתנגדויות לביטול הצוואות ולהורות לנתבע להשיב דמי השכירות של מכסת הביצים.

טענות הנתבע

41. הנתבע טוען שמונה כבן ממשיד בסוף שנת 1981 ובתחילת שנת 1982 הושלם רישומו כבן ממשיד.

42. הנתבע טוען שגר כל חייו עם הוריו וסייע להם, עבד וטיפל במשק. כמו כן, סעד את הוריו.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

43. הנתבע טוען שהתובעת פועלת בחוסר תום לב ומנסה לנשל אותו מהנחלה והמכסה למרות
שדאג לה ודואג לה עד ליום זה. לא זו אף זו, הנתבע הסכים להצעות בית המשפט על מנת
לסיים את המחלוקות בין הצדדים אך התובעת סירבה. הנתבע מוסיף כי חלה בסרטן
ולאחרונה עבר ניתוח קשה. יחד עם זאת, ממשיך לטפל במשק ובמכסת הביצים לטובת פרנסתו
ופרנסת התובעת.

6

7

בן ממשיך והתיישנות

44. הנתבע טוען שהתביעה בעניין מינויו כבן ממשיך התיישנה מאחר וחלפו למעלה מ-7 שנים.

45. לדבריו, עת מונה כבן ממשיך הייתה התובעת בת 12 והוריו היו בשנות ה-50 לחייהם. התובעת
מנועה מלטעון נגד המינוי, שכן דבר המינוי היה ידוע לכולי עלמא. עילת התביעה התגבשה בעת
חתימת ההורים על מינויו כבן ממשיך ולכל המאוחר במועד אישור הסוכנות היהודית, קרי
בשנת 1982.

46. התובעת לא הוכיחה שלא ידעה אודות המינוי וטענתה שידעה אך ורק סמוך לפטירת הוריה
נטענה בעלמא ולא הוכחה. להיפך, התובעת העידה שאמה אמרה לה "לא חתמנו לו", מה
שמוכיח את טענתו שהתובעת הייתה מודעת למינויו שנים טרם פטירת אימה.

47. הנתבע טוען שבנה את ביתו לפני הוריו ובשלב יותר מאוחר, בשנת 1986, בנו ההורים את ביתם
מעל ביתו.

48. אשר לטענת זיוף חתימתה של האם, גם אם הטענה תתקבל, מדובר במסמך אחד מיני רבים
המופנה למושב ****. הנתבע טוען שרק אביו היה חבר באגודה ולכן רק חתימתו היא
הרלוונטית.

49. הנתבע טוען שבפטירת בעל זכויות בנחלה, זכויותיו עוברות לבן זוגו ובאין בן זוג הזכויות
עוברות לבן הממשיך ובעניינינו, לנתבע. לדבריו, די במסמך מהסוכנות היהודית שמאשר שהוא
הבן הממשיך. טוען שנסיבות מינויו פורטו בהרחבה בתצהיר ובעדויות האחות הבכורה א' ובני
משפחתו.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

- 1 50. התובעת נמנעה מלזמן את נציגי הסוכנות היהודית למתן עדות ולכן טענתה שהמסמך המזויף
2 הוא המסמך היחידי נטענה בעלמא ומפנה לעדותו בעמ' 100-102 לפרוטוקול.
- 3 51. הנתבע מפנה לכתב ההגנה מטעם הסוכנות היהודית שמסכימה לעמדתו שהוא הבן הממשיך
4 וטענה אף היא להתיישנות. כן מפנה לדברי הסוכנות היהודית שרישומו כבן ממשיך התבצע
5 בכל המרשמים הרלוונטיים ושמסמך כזה או אחר אינו מעלה ואינו מוריד מהיותו של הנתבע
6 בן ממשיך. מכלול הנסיבות מוכיח את הטענה שמינויו נעשה כדין.
- 7 52. הנתבע טוען כי יש לדחות את חוות הדעת שהוגשה מטעם המומחית לכתב יד. חוות הדעת
8 הוגשה לאחר שניתנה החלטה על ידי בית המשפט למנות מומחית לכתב יד במקום גרפולוג כפי
9 שהתובעת ביקשה. המומחית אף נחקרה לגבי הכשרותיה והודתה שאינה מומחית לדיו.
10 ממשיך ומוסיף כי מדובר בחתימה על מסמך שאינו רלוונטי לעצם המינוי.

11 מכסת הביצים

- 12 53. הנתבע טוען שהמכסה הינה חלק בלתי נפרד מהנחלה. אין מחלוקת שהמכסה היא מקור
13 הפרנסה היחיד של הנחלה וההורים דאגו כל העת לתמוך בו מהרווחים של מכסת הביצים.
14 בעת עריכת הצוואות מכסת הביצים הייתה חלק בלתי נפרד מהנחלה. ההורים הבהירו לו שיש
15 בהכנסות ממכסת הביצים בכדי לפרנס מספר נפשות ולא רק את פלוגית ומאז 4/15 משלם מדי
16 חודש סך של 2,000 ₪ לתובעת מבלי שתתאמץ והוא היחיד שמסוגל לטפל במכסה.
- 17 54. הנתבע מפנה לעדות אשתו שהעידה כי ההורים היו מודעים למצבו של הנתבע ולעובדה שללא
18 מכסת הביצים לא תהיה לנתבע פרנסה. אומד דעת הצדדים מחייב קביעה שהמכסה מהווה
19 חלק בלתי נפרד מהנחלה.
- 20 55. פסק הדין עליו מסתמכת התובעת ניתן לאחר שנת 2007 ובעת חתימת הצוואה לא יכלו עו"ד
21 ליעץ ללקוחותיהם שמכסה מהווה חלק בלתי נפרד וברור שאומד דעת המצווה נבחן בהתאם
22 לעת עריכת הצוואה. אין תחולה רטרואקטיבית לפסקי דין שניתנו לאחר מועד עריכת הצוואה.

23 צוואות

- 24 56. לו רצו ההורים שהמכסה תעבור לתובעת, היו כותבים זאת במפורש בצוואה. ההורים הותירו
25 אחריהם כספים בבנק בסך של מאות אלפי ₪ והתובעת אף השתמשה בכספי ההורים במשך

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

1 השנים. הנתבע טוען שהתובעת עשתה שימוש במשך שנים בכספים שהיו בחשבון אביהם
2 לשימושה האישי.

3 57. לסיכום טוען הנתבע כי יש לדחות את התביעות ולקבוע שהוא הבעלים של מכסת הביצים
4 ומשק X במושב ****, לקבוע כי צוואות ההורים אינן חלות על המשק ומכסת הביצים ולבטל
5 את צווי המניעה שניתנו.

6

7 על המדוכה

8 מונחות בפניי מספר שאלות וסוגיות הטעונות הכרעה:

9 א. האם תביעת התובעת לביטול מינוי הנתבע כבן ממשיך התיישנה?

10 ב. האם יש מקום לביטול מינוי הנתבע כבן ממשיך? במסגרת הדיון בשאלה זו תידון טענת
11 הזיוף.

12 ג. מעמדה של מכסת הביצים - האם מדובר בזכות עצמאית ונפרדת מהנחלה או שמא מהווה
13 חלק בלתי נפרד מהנחלה?

14 ד. האם יש מקום לביטול צוואות ההורים?

15 ה. האם נכסי העיזבון כוללים את הנחלה אם לאו?

16 ו. תביעת הנתבע לסילוק ידה של התובעת מהנחלה.

17 דיון והכרעה

18 58. טרם אדון בסוגיות לגופו של עניין, אפרט את המסמכים הנוגעים למינוי הנתבע כבן ממשיך
19 והמסמכים שהוחלפו בינו ובין הרשויות לצורך רישום הנחלה על שמו לאחר פטירת ההורים.

20 59. ביום 26.10.81 נשלח מכתב מהורי הנתבע לוועד מושב **** בו ביקשו למנות את הנתבע כבן
21 ממשיך ולאשר בניית בית עבורו במשק שלהם. (נספח ז' לכתב התביעה 54320-01-15) המסמך

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

כתוב בכתב יד וחתום לכאורה על ידי שני ההורים ובו כתוב: "אנחנו מבקשים לאשר את פלוני

כבן ממשיך וכן לאשר בית לבניה בשבילו במשקנו."

60. ביום 02.11.81 התקיימה ישיבת ועד הנהלה של מושב **** במסגרתה אושר מינוי הנתבע כבן ממשיך. (נספח א' לכתב ההגנה של מושב ****).

61. ביום 21.12.81 נשלח מכתב מטעם המדור לקליטה בהתיישבות לאגף החוזים והביטחונות בסוכנות היהודית בו נכתב כי המדור לקליטה מטפל באישור בן ממשיך במושב **** במשק X למתיישב **** עבור הבן פלוני, הנתבע, ונשאל האם יש למדור החוזים התנגדות לאישור הנתבע כבן ממשיך. (נספח ח' לכתב התביעה).

62. ביום 30.12.81 נשלח מכתב אל המדור לקליטה והתיישבות בסוכנות היהודית מטעם אגף חוזים ובטחונות ובו נכתב כי אין הם ממליצים לטפל במתיישב **** ממושב **** משק X בקשר להקמת בית לבן ממשיך שיוקם בחצר אביו מאחר ו"לא חתם". (נספח ו' לכתב התביעה -54320-01-15).

63. ביום 05.01.82 נשלח מכתב מהסוכנות היהודית לידי **** בו נכתב שהוחלט לאשר את הנתבע כבן ממשיך (נספח 2 לכתב התביעה) עוד נכתב שעל הנתבע להקים בית בחצר בגודל של לא פחות מ 64 מ"ר, שעל מר **** להמציא אישור ועד המושב המתחייב שהנתבע יעבוד במשק ולחתום על החוזים כמקובל.

64. ביום 31.01.82 נשלח מכתב מהסוכנות היהודית למשרד הבינוי והשיכון שהנתבע מונה כבן ממשיך וכי יש לאשר זכויות בדיוור על מנת לבנות בית בחצר משק ההורים. בו ביום נשלח אישור למר **** מטעם הסוכנות היהודית שבהמשך למכתב מיום 05.01.82 בקשתו לאישור הנתבע כבן ממשיך אושרה. ולפי דו"ח בנים ממשיכים נכון ליום 02.01.91 הנתבע אכן רשום כבן ממשיך מיום 31.01.82 (נספח 1 לכתב ההגנה מטעם הסוכנות היהודית)

65. ביום 10.05.82 ניתן היתר בניה מטעם הוועדה המקומית לתו"ב ***** לבניית בניין מגורים חדש עבור בן ממשיך, בעלי ההיתר הם הנתבע ואשתו. (צורף כחלק מנספח ז' לסיכומי הנתבע).

66. ביום 04.01.86 נחתם הסכם בין ההורים ומנהל מקרקעי ישראל לצורך הקמת יחידת דיור שנייה בנחלה X במושב **** עבור הנתבע (נספח ו' לסיכומי הנתבע).

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

67. ביום 10.04.86 ניתן היתר לבניית בית מגורים בקומה א' והריסת מבנה (צורך לסיכומי הנתבע). 1
68. ביום 04.07.86 נשלח מכתב מועד מושב *** למנהל מקרקעי ישראל ממנו עולה כי ההורים רצו ליטול משכנתא ע"ס 46,000 ₪. ביום 25.08.86 נשלח מכתב מהסוכנות היהודית למנהל מקרקעי ישראל בו נכתב שאין לסוכנות התנגדות לרישום המשכנתא. (צורך לסיכומי הנתבע). 2
3
4
69. ביום 28.05.14 פנה הנתבע לסוכנות היהודית בבקשה להעברת הזכויות במשק על שמו מכוח היותו בן ממשיך (נספח 3 לכתב ההגנה של הסוכנות היהודית). בתשובה נענה כי עליו להמציא רשימת מסמכים נדרשים (מכתב מיום 02.06.14 נספח 4 לכתב ההגנה של הסוכנות היהודית). 5
6
7
70. ביום 11.06.14 נשלח מכתב לסוכנות מטעם המושב **** ובו נכתב כי האגודה מסכימה להעברת זכויות **** ו-**** על שם הנתבע מכוח העברה לבן ממשיך לאחר פטירת ההורים. (צורך כחלק מנספח ז' לסיכומי הנתבע). 8
9
10
71. ביום 15.06.14 נשלח מכתב מהסוכנות היהודית לרשות מקרקע ישראל בו נכתב כי משק X עומד להימסר לנתבע במקום הוריו **** ו-**** במסגרת העברת זכויות לבן ממשיך. (נספח ד' לכתב ההגנה של רמ"י). 11
12
13
72. ביום 16.06.14 ביקש הנתבע מרמ"י להעביר את הזכויות בנחלה על שמו עקב פטירת ההורים והיותו בן ממשיך, בקשה להעברת זכויות במשק לשמו של הנתבע התקבלה ברמ"י ביום 18.06.14 (נספח ג' לכתב ההגנה של רמ"י). 14
15
16
73. ביום 18.06.14 נשלח מכתב מהמועצה האזורית **** לרשם המקרקעין שאין מניעה להעביר את הזכויות בנחלה על שם הנתבע. (נספח ג' לכתב ההגנה של רמ"י). 17
18
74. ביום 25.06.14 נשלח מכתב מרשות מקרקעי ישראל לנתבע ממנו עולה כי העברת הזכויות מההורים אליו הושלמה (נספח ד' לכתב ההגנה של רמ"י). מאישור הרשות מיום 21.10.14 עולה כי הנחלה רשומה על שם הנתבע. 19
20
21
75. ביום 26.06.14 נחתם חוזה התיישבות מתישבים בין הנתבע לבין הסוכנות היהודית (צורך כחלק מנספח ז' לסיכומי הנתבע). 22
23

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

76. ביום 21.10.14 נשלח מכתב לרמ"י לנתבע ובו אושר כי הזכויות בנחלה X במושב **** רשומות על שמו. (נספח ה לכתב ההגנה של רמ"י).

77. בהתאם למכתב מהסוכנות היהודית שנשלח לתובעת ביום 19.11.14 (נספח ב' 19.02.15) הנתבע מונה כבן ממשיך לפי הוראות הוריה ומשכך לאחר פטירת אימה הזכויות עברו על שמו.

78. ביום 06.04.17 התקבל עדכון מטעם רשות מקרקעי ישראל ולפיו אין בידי הרשות מסמכים מקוריים אודות הנחלה שכן המסמכים נשרפו בעקבות שריפה בארכיב.

עמדת מושב ****

79. צורפו המסמכים שברשות המושב ונכתב שמדובר בסכסוך משפחתי שהמושב אינו צד לו.

עמדת הסוכנות היהודית

80. בכתב הגנתה תיארה הסוכנות את תהליך רישום הנתבע כבן ממשיך ובסופו של דבר הותירה לשיקול דעת בית המשפט את שאלת ביטול מינוי הבן הממשיך, עוד ציינה שמדובר בסכסוך משפחתי ושאינה מתערבת בו. עוד טענה הסוכנות להתיישנות ולגרימת נזק ראייתי שכן הרישום הושלם בתחילת שנות ה-80.

עמדת רשות מקרקעי ישראל

81. בכתב הגנתה סקרה הרשות את השתלשלות הליכי מינוי הנתבע כבן ממשיך ואת העברת הזכויות אליו לאחר מות הוריו. כן צוין שמדובר בסכסוך משפחתי והרשות אינה צד לעניין, אך הפנתה להסכם המשבצת ולכך שיש להבטיח שרישום הזכויות ייעשה בהתאם להסכם.

האם התביעה לביטול מינוי הנתבע כבן ממשיך התיישנה?

82. סעיף 5 חוק ההתיישנות, תשי"ח-1958 (להלן: "חוק ההתיישנות") מבחין בין שני סוגי תביעות לעניין תקופת ההתיישנות, וכלשון החוק:

"התקופה שבה מתיישנת תביעה שלא הוגשה עליה תובענה (להלן – תקופת ההתיישנות) היא –

(1) בשאינו מקרקעין – שבע שנים;

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוגי ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוגי נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוגי נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוגי נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוגי

(2) במקרקעין – חמש-עשרה שנה; ואם נרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות קנין

לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין) – עשרים וחמש שנה".

83. סעיף 1 לחוק ההתיישנות מגדיר "מקרקעין" בזו הלשון:

1. הגדרות

"מקרקעין" - קרקע מכל סוג וכל זכות או טובת הנאה בקרקע וכל דבר המחובר לקרקע

חיבור קבע וכל זכות או טובת הנאה הטעונים רישום בספרי האחוזה".

כבר נפסק, כי לצורכי טענת ההתיישנות הגדרת "מקרקעין" בחוק ההתיישנות הינה המחייבת

ולא זו שבחוק המקרקעין, תשכ"ט-1969 (להלן: "חוק המקרקעין") (ראה ת"א תל-אביב)

41/92 יהודית רצבי נ' משה מדהלה תק-מח 193(1), 835 ו ה"פ (חי) 30080/97 בנק לאומי

לישראל נ' אמנון וסוניה, תק-מח 198(1), 237).

84. ובכן, האם מדובר בתביעה במקרקעין בהתאם לחוק ההתיישנות? תשובה לשאלה זו נמצא

בפסיקה לפיה, עניין לנו ב"תוכן התביעה", דהיינו, הבחינה תהיה לפי תוכן התביעה ואין די

בכך שמקור העילה הוא במקרקעין. כך נקבע בע"א 159/69 חג' סלאמה נ' חג' סלאמה, פ"ד כג

(2) 223, 224:

"אפיו של עניין - אם 'מקרקעין' הוא או 'שאינו מקרקעין' - נקבע לפי תוכן התביעה ולא

לפי משהו אחר. אם ראובן תובע משמעון 100 ל"י בתור עודף מחיר שלא שולם לו בעד קרקע

שנמכרה לשמעון העניין הוא ענין כספי רגיל ותביעתו מתיישנת כעבור שבע שנים... נכון

הדבר כי במקרה שלפנינו, ההסתוריה של התדיינות הצדדים היא מחלוקת ישנה - נושנה

ביניהם בנוגע לבעלות בחלקה מסוימת או כולן... אך התביעה, כפי שנוסחה על ידי המשיב

- התובע היא 'תביעה כספית'... ולכן לא צדק השופט המלומד בראותו אותה כתביעת

מקרקעין".

כך גם נפסק בע"א (ת"א) 1613/97 בנימין מדד נ' מינהל מקרקעי ישראל [פורסם במאגרים

המשפטיים], שם נקבע, כי:

"המבחן, על מנת להכריע בשאלה האם מדובר ב"מקרקעין" או ב"שאינו מקרקעין",

בהקשר להתיישנות, הוא "תוכן התביעה": ע"א 69/159 אל חג' סלאמה נ. אל חג' סלאמה,

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

פ"ד כג(2) 221, 223 (ב-ג). במקרה דנא אין מדובר בסעד כספי אלא בסעד של פינוי. מבחינת תוכן התביעה והסעד המבוקש, עסקינן במקרקעין, שהרי אם מתקבלת התביעה יחול שינוי במצב ההחזקה של המקרקעין. לעומת זאת, כאשר התביעה הינה לסעד כספי כלשהו, אין בקבלתה כדי להביא שינוי במצבם של המקרקעין עצמם או בזהות המחזיק. על כן צדק בית משפט קמא משדחה את טענת ההתיישנות".

85. קיימים פסקי דין סותרים בשאלה האם תביעה לסעד הצהרתי בעניין זכויות של בר רשות היא תביעה שבמקרקעין אם לאו.

86. בעמ"ש (חל) 60154-01-18 י' י' א' ש' ש' י' (12.12.18) [פורסם במאגרים המשפטיים] קבע כב' השופט ג'יוסי כי יש לסווג את התובענה כתובענה במקרקעין והפנה להחלטתו ברמ"ש 4867-02-15 ד.ש נ' ל. (08.06.15) [פורסם במאגרים המשפטיים]:

"סוגיית מעמדם של ברי רשות במקרקעין המנוהלים על-ידי רשות מקרקעי ישראל טרם הוסדר בחוק, דבר המעורר קשיים רבים ומזמן לפתחו של בית המשפט שאלות המתייחסות למעמדם של ברי רשות, זכויותיהם וחובותיהם, כך גם הסוגיה הניצבת לפני בהליך זה." (עמ' 8)

ובהמשך:

"לדעתי, התביעה שבפני, לצורך שאלת ההתיישנות, מקרקעין היא. אמנם בין סעדי התביעה בקשה למינוי כונס נכסים לשם מכירת המשק, ברם זהו אינו העיקר בתביעה שכל מהותה הכרעה מי היה הבעלים של זכויות בר רשות במשק במועד פטירת המנוח. זאת בשים לב כי רק העובדות המתוארות בגוף כתב התביעה עצמו מחייבות בכגון דא (ראה: אורי גורן, "סוגיות בסדר דין אזרחי, מהדורה שמינית, עמ' 55 תשס"ה - 2005, ע"א 9/86 ויין נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(4) 713,722).

כאמור, במרכזה של התובענה עומד הסכם מתנה בו העניק המנוח לנכדתו המבקשת 1 את זכויותיו במשק, והאם יש לקבוע כי ההסכם בטל מחמת פגמים ברצון והעדר גמירות דעת מצד המנוח. לפיכך אם תתקבל התביעה, יחול גם שינוי במצב ההחזקה במקרקעין, לאמור, החזקה במשק תעבור מידי המבקשת 1 לידי המבקש 2 והמשיבות, בהתאם להוראות צוואתו של המנוח, ככל שהחוזה המשולש מאפשר החלת הוראות הצוואה על המשק. לחלופין, וככל

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

1 שהחזקה המשולש אינו מאפשר זאת, יחול הסדר אחר אותו מאמץ ההסכם המשולש במקרה
2 של פטירת בר הרשות ובהעדר קביעה של בן ממשיך בחייו. לעומת זאת, כאשר התביעה הינה
3 לסעד כספי כלשהו, אין בקבלתה כדי להביא לשינוי בזהות המחזיק במשק.

4 37. מלבד מבחן הסעד, נראה כי בנסיבות דנן קיימים לנו סממנים חיצוניים אשר יש בהם להעיד
5 כי לצורך שאלת ההתיישנות עסקינן בתביעה במקרקעין. ככלל, זכות של בר רשות אינה
6 ניתנת להעברה בהיותה זכות אישית. יכולת ההעברה וההורשה הינה ייחודית לבעל זכות
7 קניינית ולא למי שזכותו עלולה להתבטל בהתראה מראש. ברם, עניינו רואות כי במקרה דנן,
8 העביר המנוח את זכותו במשק לנכדתו ד' באמצעות תצהירי מתנה (אין באמרה זו לקבוע
9 לגופו של עניין האם תצהירים אלה תקפים והאם עסקת המתנה תקפה), ללמדך, כי זכויות
10 שהיו למנוח במשק ניתן היה להעבירן לאחרים עוד בחייו ובהתאם לרצונו, והדעת נותנת גם
11 כי העברה זו מתאפשרת בין אם ללא תמורה ובין אם בתמורה – מכר לכל דבר ועניין, וכוחה
12 יפה כלפי כולי עלמא. לא רק זאת, בצוואתו ביקש המנוח להוריש את המשק לילדיו ואף
13 התייחס למכירתו (כפי שניתן להתייחס לזכות קניינית). אמנם אין די בכך כדי ללמדנו כי
14 בכל הנוגע לגורל הזכויות במשק אגב פטירה, הרי הן ניתנות להעברה בהתאם לצוואה, אך
15 יחד עם זאת איש מהצדדים לא טען אחרת. בהקשר זה אעיר, ולכך התייחסתי בעבר בת"ע
16 1180/08 א.ד. ואח' נ' א.ד. (פורסם במאגרים המשפטיים [פורסם בנבו] (20/2/11)), כי
17 במושבים מסוימים מחיל החזקה המשולש ובאופן הסכמי הוראת סעיף 114 לחוק הירושה,
18 כך שבהעדר קביעה של בן ממשיך בחייו של המתישב, ובהעדר בן זוג במועד פטירתו, וככל
19 שזה הותיר צוואה הכוללת הוראות בעניין זהות הזוכה במשק, הרי שיש לקיים את רצונו זה,
20 כך שהלכה למעשה, הוראות הצוואה תהיינה רלבנטיות לצורך העברת הזכויות במשק לאחר
21 פטירה, גם אם הזכויות במשק אינן מהוות חלק מהעניין.

22 87. גם בעניינו מדובר בתביעה למתן סעד הצהרתי כי מינוי הנתבע כבן ממשיך בנחלה בטל ולכן
23 מדובר בתביעה שבמקרקעין לצורך הגדרת חוק ההתיישנות, שכן קבלתה תביא לשינוי במצב
24 החזקה בנחלה ומשכך, תקופת ההתיישנות נמשכת בין 15 ל – 25 שנים ולא 7 שנים כטענת
25 הנתבע.

מועד תחילת מרוץ ההתיישנות

26
27 88. הליך רישומו של הנתבע כבן ממשיך הושלם ביום 31.01.82, כך שעל פניו, עילת התביעה
28 התיישנה ביום 31.01.07, אולם התובעת טוענת כי חתימת האם על מסמך המינוי מזויפת וכי

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

1 הנתבע רימה את כל בני המשפחה ופעל מאחורי גבם ולבסוף הופתעה לאחר שנודע לה שהעביר
2 את המכסה ואת הנחלה על שמו.

3 89. מאחר והתובעת טוענת לזיוף, הרי יש להחיל את סעיף 7 לחוק ההתיישנות שקובע כדלקמן:

4 **"הייתה עילת התובענה תרמית או אונאה מצד הנתבע, תתחיל תקופת ההתיישנות ביום שבו**

5 **נודעה לתובע התרמית או האונאה"**

6 90. ביום 24.04.14 נפטרה האם המנוחה, ביום 28.10.14 פנתה התובעת לסוכנות היהודית בבקשה

7 לעיין בתיק (נספח 6 לכתב ההגנה של הסוכנות) ביום 19.11.14 התקבלה תשובת הסוכנות שלא

8 יאפשרו לה לעיין בתיק, שכן בשנת 1982 מונה הנתבע כבן ממשיך והמשק כיום רשום על שמו

9 ועל כן ללא הסכמת בעל הזכויות לא תוכל לעיין בתיק (נספח 7 לכתב ההגנה של הסוכנות),

10 ביום 26.01.15 הוגשה תביעה זו לביטול מינוי הבן הממשיך.

11 91. התובעת נחשפה למסמך המינוי עליו מתנוססת חתימת האם הנטענת כמזויפת רק לאחר

12 פטירת האם, לאחר שהזכויות נרשמו על שם הנתבע ולאחר שפנתה לבית המשפט. מיד עת נודע

13 לה אודות החשד לזיוף הגישה את התביעה לביטול מינוי הבן הממשיך.

14 92. אשר על כן אני קובעת כי התביעה לביטול מינוי הנתבע כבן ממשיך לא התיישנה.

15 **האם יש לבטל את מינוי הנתבע כבן ממשיך?**

טענת הזיוף

16 93. התובעת טענה שחתימת האם על כתב המינוי מזויפת ומשכך עתרה למינוי מומחה שיבדוק את

17 הטענה. בתמ"ש (טב') 20198-10-09 צ.ה נ' מ.י. [פורסם במאגרים המשפטיים] התייחס כב' השי'

18 זגורי לסוגיית נטל ההוכחה:

19 **"73. בתביעה לפסק דין הצהרתי לביטול "מינוי בן ממשיך" מחמת זיוף, כבר נקבע**

20 **במפורשות במקרה דומה, כי נטל השכנוע הוא לפתחו של הצד הטוען לזיוף (ראה: תמ"ש**

21 **ת"א) 78931/98 י.א. נ' ע.א. [פורסם בנבו] (08/06/2006)). עד כאן לעניין נטל ההוכחה**

22 **והבאת הראיות ומכאן למידת ההוכחה.**

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

74. עסקינן במשפט אזרחי וככזה, אמורה התובעת להוכיח טענותיה ברמה של "מאזן
הסתברויות". אלא שכאשר עסקינן בטענת זיוף או תרמית, הגישה הרווחה היא, כי מידת
ההוכחה משתנה ויש להחמיר עם הצד המעלה טענות כאמור, כך שיהא עליו להוכיח
טענותיו ברמת ביניים שבין מאזן הסתברויות לבין מעל כל ספק סביר או כי לכל הפחות ינהג
בית המשפט במשנה זהירות בבחינת הראיות המובאות להוכחת תרמית או זיוף.
94. בפסק הדין בע"א 5293/90 בנק הפועלים בע"מ נ' שאול רחמים בע"מ, פ"ד מז (3) 240, 261
(1993), נקבעו שלוש דרכים עיקריות שבהן ניתן להוכיח טענת זיוף חתימה, כאשר הרלוונטית
לענייננו הינה הדרך השנייה - באמצעות השוואת החתימה השנויה במחלוקת, לחתימות
השוואה, הידועות כמקוריות.
95. ביום 08.01.17 ניתנה החלטה בבקשת התובעת למנות מומחה מטעם בית המשפט לצורך
בדיקת חתימת האם על המסמך מיום 26.10.81 בו ביקשו הורי הצדדים למנות את הנתבע כבן
ממשיך ונקבע כדלקמן:
- "עיינתי בבקשה ובתגובה ולא מצאתי סיבה ונימוק שלא למנות מומחה שיחוה דעתו בעניין
חתימתה של האם.
- כמובן שחוות דעתו של המומחה היא רק נתון נוסף בפני בית המשפט וכל הנימוקים
שמפורטים בתגובה זו יישקלו על ידי בית המשפט.
- בשלב זה שני הצדדים יישאו בעלות חוות הדעת ובהתאם לתוצאה תישקל מחדש שאלת
חלוקת העלות."
96. ביום 12.07.17 התקבלה חוות דעת המומחית לכתב יד. בחוות דעתה כתבה המומחית כי: "לא
מצאתי התאמה בתכונות הכתיבה בין שתי החתימות *****" על גבי המסמך המקורי והעתקו
לבין דוגמאות חתימה בשם *****". ומכאן מסקנתה: "אי ההתאמות שנמצאו ופורטו הינם
בכמות ובאיכות תכונות כתיבה המביאים אותי למסקנה ששתי החתימות לא נכתבו על ידי
כותבת הדוגמאות בשם *****."
97. המומחית ענתה לשאלות הבהרה שנשלחו על ידי הנתבע ונחקרה על חוות דעתה בדיון
שהתקיים ביום 15.04.18.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

98. הנתבע טען בסיכומיו שאין לקבל את המסקנות שבחוות דעת המומחית מאחר והיא מומחית
להשוואת כתב יד ולא גרפולוגית כפי שהתובעת עתרה למינוי מומחה בתחום זה וגם אינה
מומחית לדיו.
99. טענות אלה דינן להידחות כפי שיפורט להלן:
100. המומחית היא מומחית להשוואת כתב יד והעידה לגבי ניסיונה המקצועי:
- ש. מתי סיימת לעבוד במשטרה?
ת. עבדתי מ- 1970 עד 2003 כמומחית להשוואת כתב יד והדרכתי מומחים צעירים
שהגיעו למעבדה.
- ש. זה היה בהיבט האזרחי או פלילי?
ת. פלילי. מבחינת המקצוע זה אותו הדבר. אותה השוואה.
- ש. הניסיון המקצועי שלך עד 2003 בתחום הפלילי בלבד?
ת. השוואת כתב יד זה לא משנה אם זה אזרחי או פלילי. מה זה קשור? מבחינתי זו
אותה עבודה ולא משנה.
- ...
- ש. יש לך אסמכתא שקיבלת מהמשטרה...?
ת. אמרתי לך לפנות למשטרה או לפרופסור יוסף אלמוג שהיה ראש המחלקה שלי
במז"פ. יש לי תעודות אבל עברתי דירה ולא יודעת איפה זה. אני מניחה שבמז"פ
יש תעודות.
- ש. מה התעודה הזאת?
ת. תעודה מהמשטרה שהוסמכתי כמומחית לאחר 4 שנות לימוד.
- ש. תוכלי להמציא לנו תעודה כזאת מהמשטרה?
ת. לא יכולה. זה היה לפני 40 שנה. אתה יודע לפי פסקי הדין שאני מופיעה כבר שנים
בביהמ"ש.
- ש. בחוות דעתך בסעיף 3 קבעת שיש אי התאמה?
ת. קבעתי את זה בסעיף 1 ובסעיף 3 פרטתי.
- ש. צירפת מסמך 4 לחוות הדעת שלך – מי ערך את המסמך?
ת. במז"פ עם גבריאל וראשי המעבדות לקבוע דרכי זיוף. אני משתמשת בזה.
- ש. את מסכימה שאת משתמשת במסמך שלא את ערכת אותו?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

ת. נכון. ערכנו אותו בשיתוף פעולה עם גבריאלי שהיה פרקליט המדינה ועם ראשי המעבדות וראש המחלקה.

ש. את מסכימה שבגלל שאתם עוסקים במז"פ, רק בזיהוי פלילי, המסמך הזה התייחס בשעתו למרות שלא ערכת אותו לנושאים פליליים בלבד?

ת. לא יודעת מה זה ההיבט הפלילי או האזרחי. זו אותה עבודה. אותם דרכי זיהוי."

(עמ' 62 שורה 16 עד עמ' 63 שורה 22).

ואישרה שאינה גרפולוגית:

ש. את גרפולוגית?

ת. לא. אני מומחית להשוואת כתבי יד. לא מתעסקת בתכונות אופי. רק בהשוואה."

(עמ' 61 שורות 23-24)

101. בהמשך העידה לגבי ניסיונה במתן חוות דעת ושישנם מקרים שלא ניתן להצביע בוודאות אם החתימה מזויפת אם לאו, אך במקרה שלנו החתימה מזויפת:

ש. כמה חוות דעת ערכת לבית משפט?

ת. הרבה מאוד.

ש. לי אין הרבה ניסיון, אך יש מקרים שבהם המקרה הוא מובהק של זיוף ויש מקרים שהמומחה לא יכול להצביע על וודאות, נכון?

ת. ישנם מקרים שלא ניתן להצביע בוודאות.

ש. האם במקרה שלנו זה מקרה של זיוף?

ת. החתימה לא חתימת המנוחה. החתימה מזויפת."

(עמ' 66 לפרוטוקול שורות 20-26).

102. המומחית הסבירה את שיטת הבדיקה, ציינה כי יש להשוות את החתימה שבמחלוקת לחתימות שנחתמו בסמיכות זמן למרות שקיימות תכונות בסיסיות שאינן משתנות עם השנים:

ש. האם את מייחסת משקל כלשהו לכך שהכתב שאת בודקת הוא של אדם שהוא בין החיים או שלא בין החיים?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

- ת. במקרה הזה מה שהיה חשוב לי זה לבדוק חתימות שקרובות לתאריך המסמך נשוא המחלוקת ואם הייתי אמורה, אם היתה בין החיים, לערוך הכתבות לגברת אז זה על 2017, 2016 – שזה הרבה מאוד שנים מ-81 ולכן יש סיכוי שהדוגמאות בשל הפרש השנים ייראו קצת שונות. לכן חשוב מאוד לבדוק מסמכים שקרובים לשנה של המסמך נשוא המחלוקת. לכן החתימות האקראיות שבדקתי הספיקו לי לצורך הבדיקה.
- ש. התובעת טענה ש**** לא ידעה קרוא וכתוב. האם העובדה שאדם לא יודע קרוא וכתוב יש לה משקל כלשהו לבדיקה שלך את החתימה הנטענת?
- ת. מה שחשוב שהיו דוגמאות של המנוחה שבאמת רואים שיש קושי. היא כתבה "****" ובחתימות שלה היא לפעמים כתבה רק "****" אני מניחה שרואים שזה קושי מסוים בכתיבה. לעומת המסמכים שבמחלוקת שלא נראה לי שכתובות ע"י אדם שמתקשה בכתיבה. זה הבדל גדול של בודק מסמכים וזה אחד הדברים שנבדקו בבדיקה – שטף הכתיבה של הכותבת.
- ש. את אומרת שהלכת למסמכים מ-81, 76 ועוד.
- ת. למזלי שהיה חתימות לפני המסמך ואחרי המסמך ואז יכולתי לבדוק את החתימות לאורך הזמן. זה היה מאוד חשוב. (עמ' 58 לפרוטוקול שורה 18 עד עמ' 59 שורה 7)

ובהמשך:

- ש. מפנה לשאלה 7 – נשאלת אם כתב ידו של אדם יכול להשתנות ונשאלת לגבי סוגיה כללית. ענית שכתב יד יכול להשתנות לאורך זמן ועוד.. איזה עוד דברים יש?
- ת. יד שלא תורגלה בכתיבה, נשברה, או דלקת ביד. כל מיני מצבים טבעיים אחרים.
- ש. בסוף גם רשמת שהתכוונות כתיבה בסיסיות נשארות לאורך זמן, מה זה אומר?
- ת. מציגה לביהמ"ש דוגמאות של החתימה של המנוחה – רואים שמ-73 והחתימה של 83 – רואים שהתכוונות הבסיסיות כמו מבנה האות "Z", האות "Y" הדברים הבסיסיים עדיין נשארו. התכוונות הבסיסיות נשארות לאורך שנים. רואים שהתנועה חוזרת על עצמה. הרווחים שזו תכונה של תת מודע אצל הכותב עדיין נשמרים.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

ה- "Z" כתובה נגד כיון השעון ורואים את זה לפי החריצים של הדיו. רואים שיש שני חלקים באות "Z". בשום דוגמא של הגב' **** זה לא מופיע. היא תמיד כותבת עם כיוון התנועה. מזל שזה נכתב באות כדורי ואז יכולתי לראות את הכיוון. רואים שהכיוון הפוך. כלומר, לתכונה הזאת היה משקל מאוד כבד בהסקת המסקנות." (עמ' 60 לפרוטוקול שורות 1-12).

103. בהמשך פירטה לאלו חתימות התייחסה :

ש. מפנה לתשובה 4 בשאלות ההבהרה – מה זה תקופה קרובה?
ת. שקרוב ל- 81. לא יכולה להגיד בדיוק שנים אבל חשוב שיהיה קרוב.
ש. כלומר, לפי המומחיות והגישה שלך את לא בודקת מסמכים שהם לא מהתקופה הקרובה?
ת. בוודאי שכן אבל חשוב יותר לראות שהם קרובים. יכול להיות שינויים אבל התכונות הבסיסיות נשארות אצל הכותב. ב- 2006 כתב הכתיבה זה של אדם צעיר יותר ולא יכול להיות שלא יהיה רעד אפילו. בדקתי חתימות מ- 73, 83.
ש. יודעת מה היה מצבה הבריאותי ב- 2006?
ת. לא יכולה אבל הכתיבה יותר טובה מ- 1980. זה תמוהה.
ש. מסכימה שנושא הבדיקה של חוות הדעת שלך זה מ- 1981, נכון?
ת. נכון.
ש. מפנה לסעיף 7 לשאלות ההבהרה - הזמן יכול להיות חודש? שנה? חודשים?
ת. אי אפשר להגדיר. יש אנשים שלא משנה ויש אנשים שעוברים דברים פיסיים שיכולים להשפיע. אי אפשר להגיד שבועיים או חודש. מה יקרה אם אחרי חודש אשבור את היד ולא אוכל לכתוב בה?
ש. יכול להיות שאם היה מתמנה גרפולוג היה קובע משהו אחר?
ת. לא יודעת.
ש. מה ההתייחסות שלך לגבי הצוואה?
ת. הצוואה מ- 2007, קיים רעד במשיכת היד, האות "Z" שחוזרת קיימת גם בדוגמאות. אותה "Z" אותו מבנה של "Z". ה"Y" הרחבה עדיין חוזרת. קיים יותר רעד כי כנראה היא רעדה מבחינה פיזית. התכוונתי לראות שהתכונות הבסיסיות, מבנה ה"Z" עדיין קיים אבל עם רעד. הדוגמאות האלה מ- 2006, הבדל של שנה

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוגי ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוגי נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוגי נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוגי נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוגי

אחת מהצוואה וכתובות כל כך יפה שזה לא מתאים לדוגמאות שלה. " (עמ' 65

לפרוטוקול שורה 18 עד עמ' 66 שורה 13)

104. אמנם בית המשפט אינו חייב לאמץ את חוות דעת המומחה מטעמו, אולם בענייננו אין מקום

שלא לקבל את חוות דעת המומחית.

105. כידוע, הפסיקה ייחדה משמעות רבה לחוות דעת של מומחה מטעם בית המשפט. ראה פסק

הדין בע"א 3056/99 שטרן נ' המרכז הרפואי ע"ש חיים שיבא פ"ד נ"ו (2) 936, בעמוד 949 בו

נקבע :

"..משמנה בית המשפט מומחה על מנת שחוות דעתו תספק לבית המשפט נתונים

מקצועיים לצורך הכרעה בדיון, סביר להניח שבית המשפט יאמץ ממצאיו של המומחה,

אלא אם כן נראית סיבה בולטת לעין שלא לעשות זאת... אך כאמור לא ייטה בית המשפט

לסטות מחוות דעתו... בהעדר נימוקים כבדי משקל, שיניעוהו לעשות כן."

106. לאחר שעיינתי בחוות הדעת, התשובות לשאלות ההבהרה, חקירת המומחית וטענות הנתבע,

נחה כי דעתי כי יש לאמץ את מסקנות חוות הדעת שכן חוות הדעת מנומקת היטב, המומחית

הבהירה כיצד הגיעה למסקנתה, תשובותיה היו קוהרנטיות ועקביות. בנוסף לכך הנתבע עצמו

לא שלל את האפשרות שמישהו חתם במקום האם (עמ' 100 שורות 22-21).

107. אשר על כן, אני קובעת כי חתימתה של אם הצדדים על המסמך מיום 26.10.81 מזויפת.

האם המסקנה כי חתימת האם על המסמך מיום 26.10.81 מזויפת, מובילה לביטול מינוי הבן

הממשיך?

108. משנקבע כי חתימת האם על המסמך מיום 26.10.81 מזויפת, האב בלבד הוא זה

שחתם על ההצהרה הקובעת כי הנתבע הוא הבן הממשיך. מה משמעות היעדר

חתימת האם?

109. הנתבע התייחס למסמכים שנמצאים בתיק וטען שבשנות ה-80 חתימת האם לא הייתה

הכרחית:

ש". ממתי המסמך פנייה למושב?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

- 1 ת. 26.10.81.
- 2 ש. אתה אומר שלא היתה לך נגיעה במעבר של המסמך לסוכנות?
- 3 ת. לא.
- 4 ש. יש מסמך מתאריך יותר מאוחר -
- 5 ת. שמת לב שהוא פונה רק ל****.. זה מה שהיה נהוג בשנים ההם בכל המושבים. רק
- 6 לגבר היתה זכות להצביע, היה רק הגבר בישיבות. רק הוא יכול היה לעשות דברים
- 7 בנחלה. זה מסמך רשמי של הסוכנות ורשום "לכבוד ****".
- 8 לא הספקתי לחתום כי לא היו כל האישורים, אחרי זה חתמתי ושלחו לי מכתב
- 9 שהכל בסדר והפנו אותי למחלקת התיישבות ב**** ואישרו לי משכנתא.
- 10 ש. אתה מנסה להגיש שהחתימה של אמא לא כל כך חשובה?
- 11 ת. בשנים האלו לא היתה חשובה.
- 12 ש. מדובר בטיעון חדש לגמרי – אתה אמרת קודם ששני ההורים הסכימו.
- 13 ת. שני ההורים הסכימו אבל למעשה בשנים ההם לא היה צריך את ההסכמה של
- 14 האמא. רק לבעל היתה זכות.
- 15 ש. מציג לך מסמך שמישהו היה צריך להסביר להורים מה המשמעות של בן ממשיך.
- 16 יש אישור לחתימה?
- 17 ת. האישור למכתב הזה זה הפרוטוקול של היישוב. היישוב צריך לבקש מההורים
- 18 לחתום על ידם.
- 19 ש. היישוב לא יוזם את הדברים האלה. מישהו נתן לך את המסמך ואמר לך להחתים
- 20 את ההורים ולהחזיר להם, נכון?
- 21 ת. לא חשוב. כמעט בטוח שלא.
- 22 ש. אני אומר לך שהיישוב נתן לך את המסמך ואמר לך להחתים את ההורים?
- 23 ת. לא. ממש לא. זה לא היישוב נתן לי. הסיפור התחיל שאחי עליו השלום הציע לי
- 24 להיות בן ממשיך. אח שלי הביא אותי מ****.. יכול להיות שאחי עשה את המסמך.
- 25 הוא הביא אותי מ**** לגור ב****.
- 26 ש. יכול להיות שאחיד הביא לך את המסמך הזה?
- 27 ת. הוא הביא אותי מ****.
- 28 ש. היית נוכח כשההורים חתמו על זה?
- 29 ת. לא. לא יודע מי היה נוכח. אני זוכר שאחי הביא אותי מ****. השארתי את הבית
- 30 לשותף עם הכסף שאמא שלי נתנה לי לשכירות. אמרתי לה שאני רוצה למצוא את

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

העתיד שלי, אחי אחרי כמה חודשים אמר לי לחזור למושב ולא מעניין אותו. הביא אותי. פתאום היה פרסום של הסוכנות לגבי בן ממשיך, מי שמעוניין להיות בן ממשיך שיבוא לכנס. באנו לכנס. אני אומר שיכול להיות שאחי יזם את זה. הוא יזם את כל המהלך. לא אני.

ש. יכול להיות שאחיד חתם במקום אמא שלך שלא הסכימה?
ת. יכול להיות. מי אמר שאמא לא הסכימה? פלונית שהיתה בת 12? לא הייתי בונה על זה.

ש. אתה לא מכיר שום דבר על הנסיבות של המסמך הזה?
ת. לא. ראיתי אותו פעם ראשונה כשהוצאתי מסמכים מהמזכירות. לא היה לי העתק של זה. היה לי העתק של הסוכנות. המסמכים שיש בסוכנות זה מסמכים שאני שלחתי להם בפקס. לא היה להם כלום. איך הסוכנות אומרים שקיבלתי בן ממשיך כדין? הם קיבלו את כל המסמכים הדרושים, כולל חתימה של ההורים ליד עורך דין והמסמכים האלו כולם עברו לסוכנות. "(עמ' 101 לפרוטוקול שורה 7 עד עמ' 102 שורה 23).

110. בתמ"ש 18470/97 גולדברג נ. גולדברג (08.04.03) [פורסם במאגרים המשפטיים] נדחתה טענה כי הסכמת האישה אינה נחוצה וניתן להסתפק בהסכמת הבעל ונקבע שהזכויות במשק שייכות לשני ההורים הרשומים כבעלי הזכויות והסכמת שניהם נדרשת לצורך מינוי בן ממשיך. בבית המשפט לענייני משפחה נקבע כי לא הוכחה ידיעת והסכמת האם ועל כן אין תוקף למינוי האב בלבד, בבית המשפט המחוזי נקבע כי הנטל להוכיח את הסכמת האם מוטל על המבקש הטוען כי מונה לבן ממשיך בהסכמת שני הורים. על החלטה זו הגיש המבקש בקשת ר"ע לבית המשפט העליון ובה טען שלא היה מקום להטיל על כתפיו את הנטל להוכחת הסכמתה של האם.

111. בבע"מ 6234/06 פלוני נ' פלוני (12.09.06) [פורסם במאגרים המשפטיים] המדובר במקרה בו האב בלבד חתם על הצהרה לפי יהיה המבקש "בן ממשיך" ובמסגרת זו יוקם עבורו בית מגורים ובהסתמך על הצהרת האב נרשם המבקש כבן ממשיך. המשיבות, אחיותיו, הגישו תביעה לביטול הרישום וחלוקת הזכויות בין האחים בהתאם לסעיף 114 לחוק הירושה. בית המשפט לענייני משפחה קבע כי לא הוכחה ידיעת והסכמת האם למינוי המבקש כבן ממשיך ועל כן אין תוקף למינוי על ידי האב בלבד. תמ"ש (ת"א) 18470/97 גולדברג נ' גולדברג, [פורסם בנבו] (2003).

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

בית המשפט המחוזי קבע כי נדרשת הסכמת שני ההורים למינוי בן ממשיך במשק, כי אפשר היה לתת תוקף להצהרת האב במידה והייתה מוכחת הסכמת האם למינוי וכי הנטל להוכיח שהצהרת האב משקפת גם את הסכמת האם מוטל על כתפי המבקש שבמקרה הנ"ל לא עמד בו. ע"מ (ת"א) 1133/02 [פורסם בנבו] (15/6/2006).

בבע"מ 6234/06 שלעיל נקבע כדלקמן:

6. עיינתי בבקשה המפורטת וכן בפסקי הדין של הערכאות דלמטה ובאזכורי הפסיקה בהם, והגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. בתביעתן, ביקשו המשיבות לבטל את רישומו של המבקש כבן ממשיך בטענה שרישומו נעשה בניגוד למערכת החוזית הקיימת, שלפיה נדרשת הסכמת שני ההורים למינוי. לאחר שהוברר כי אכן נדרשת הסכמת שני ההורים למינוי, עבר הנטל למבקש להוכיח כי חרף אי החתימה של האם על ההצהרה, היא היתה מודעת ואף הסכימה למינויו כאמור, והוא לא עמד בו. על כך משיג המבקש. עם זאת, ממילא מאחר שנקבע מבחינה עובדתית כי המבקש לא הוכיח את זכאותו כבן ממשיך, שכן לא הוכיח כי גר ועיבד את המשק יחד עם הוריו בחייהם כנדרש, ממילא, אפילו היה נקבע כי ההצהרה על זכאותו ניתנה כדין, שכן הוכחה הסכמת האם בפועל למינוי, לא היה מקום לאפשר לו לממש את זכאותו לאור התנהגותו בפועל. בנסיבות אלה, ולאחר שטענותיו של המבקש נדונו ונדחו בשתי ערכאות, אין בידי לאפשר למבקש להעלות טענותיו בגלגול נוסף, שכן לא מצאתי כי הבקשה מעלה שאלה החורגת מהסכסוך שבין הצדדים והיא אינה מעוררת כל סוגיה משפטית בעלת השלכות כלליות וציבוריות (ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123).

בהתאם לפסק דין זה יש לבחון האם הרים הנתבע את הנטל והאם הוכיח כי האם ידעה על מינויו כבן ממשיך והסכימה למינויו זה?

112. כפי שפורט לעיל כתב המינוי מיום 26.10.81 חתום בפועל על ידי האב בלבד שכן חתימת האם אינה חתימתה. לא הוכח בפני שהנתבע הוא שזייף את חתימת האם או שידע שהחתימה אינה חתימתה ועל כן אתייחס למסמך המינוי כחתום על ידי האב בלבד ואבחן השלכות מצב זה על מינוי של הנתבע כבן ממשיך.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

113. בהתאם לפסק הדין, מקום בו חסרה חתימת האם הנטל להוכיח כי האם ידעה והסכימה למינוי הנתבע כבן ממשיך מוטל על כתפי הנתבע. ככל ויעלה בידו להוכיח הסכמתה וידיעתה יהיה בכך בכדי לאשר את מינויו ולדחות את התביעה לביטול המינוי.

114. לאחר כתב המינוי נערכו מספר פעולות לצורך מימוש הכרזתו של הנתבע כבן ממשיך. ביום 02.11.81 התקיימה ישיבת ועד הנהלה של מושב **** במסגרתה אושר מינוי הנתבע כבן ממשיך. ביום 21.12.81 נשלח מכתב מהסוכנות לאב **** ובו עדכון בעניין תהליך הטיפול במינוי הנתבע כבן ממשיך. ביום 30.12.81 נשלח מכתב מהסוכנות המציין כי חסרה חתימה לצורך המלצה על הנתבע כבן ממשיך. ביום 05.01.82 נשלח מכתב מהסוכנות לאב **** ז"ל בו נכתב כי מינוי הנתבע כבן ממשיך אושר, כי עליו לבנות בית במשק ולחתום על חוזים כמקובל, וביום 31.01.81 נשלח מכתב נוסף בו נכתב כי אושר מינוי הנתבע כבן ממשיך. ביום 10.05.82 ניתן היתר בנייה מהוועדה המקומית לתכנון ובנייה לנתבע ואשתו לצורך הקמת בניין מגורים חדש בנחלה עבור בן ממשיך. הורי הצדדים שניהם חתמו על הסכם עם מנהל מקרקעי ישראל לצורך הקמת יחידת דיור שניה בנחלה עבור הנתבע.

115. מהמסמכים עולה כי לאחר כתב המינוי מיום 26.10.81 עליו מתנוססת חתימת האב בלבד, המשיכו ההורים שניהם ופעלו לצורך הסדרת ומימוש מינוי הנתבע כבן ממשיך, פעולות אלו כללו פנייה לוועד היישוב, התכתבויות עם הסוכנות היהודית והמצאת המסמכים הדרושים לצורך קבלת אישור מינוי הנתבע כבן ממשיך. כן המשיכו וטיפלו בבקשה להיתר בנייה וחתימה על חוזה עם המנהל לצורך הקמת יחידת דיור עבור הנתבע כבן ממשיך. האם המנוחה חתומה אף היא על החוזה שנערך עם המנהל ביום 04.01.86 לצורך הקמת היחידה עבור הנתבע. יחידה שעל גבי היתר הבנייה שלה שניתן ביום 10.05.82 מצוין במפורש שהמדובר בהקמת בניין מגורים חדש בנחלה עבור בן ממשיך. (המסמכים ומועדי עריכתם מפורטים לעיל בסעיפים 59-77 לפסק הדין).

116. היתר הבניה ניתן בשנת 1982 ובשנת 1984 לערך הסתיימה בניית ביתו של הנתבע ומאז מתגורר הנתבע בבית זה בנחלה.

117. ביום 02.01.86 ניתן היתר בניה להריסת מבנה קיים ובניית בניין מגורים בקומה א' ובהתאם לו הרסו ההורים את ביתם הישן ובנו קומה נוספת מעל בית הנתבע, בו

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוגי ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוגי נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוגי נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוגי נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוגי

1 התגוררו עם התובעת, המתגוררת בו עד היום. לצורך הבניה נטלו ההורים המנוחים
2 משכנתא.

3 118. מכאן כי האם ידעה על הליכי מינוי הנתבע כבן ממשיך, ידעה כי הנתבע מתכוון לבנות
4 בית נוסף בנחלה בהתבסס על זכותו של בן ממשיך לבניית בית נוסף ואף שיתפה פעולה
5 עם ההליך וחתמה על חוזה עם המנהל לצורך זה.

6 119. טענת התובעת כי ההורים לא הבינו מה משמעות מינוי "בן ממשיך" לנחלה נדחית
7 משתי סיבות.

8 120. ראשית בכל הנוגע לטענה זו כבר נקבע בפסיקה כי חזקה על הורים הממנים את
9 ילדיהם ל"בנים ממשיכים" שהם מודעים למשמעות המינוי ותוצאותיו. וכך נקבע:

10 **"איני מקבלת את הטענה, כי ההורים לא ידעו מה משמעות בן ממשיך, וקביעת**
11 **הנתבע כבן ממשיך נעשתה אך ורק לצורך מתן רשות לנתבע להקים יחידה בשטח**
12 **מצומצם במשק. חזקה על בעל זכות של בר-רשות במשק, אשר חי במשק ומתפרנס**
13 **ממנו במשך שנים, כי ידע "בן-ממשיך" מהו, ולכל הפחות מה משמעותו" (תמ"ש**
14 **(ת"א) 50500/99 א. ל. נ' צ. ל. (26.06.07)).**

15 121. שנית, מעצם טענת התובעת כי האם חזרה ואמרה באוזניה ובאוזני בני המשפחה כי
16 התכוונה להעניק לנתבע זכות מגורים בלבד ולא התכוונה למנותו כבן ממשיך עולה כי
17 האם ידעה היטב מה משמעות מינוי "בן ממשיך".

18 122. טוענת התובעת שהאם ביקשה להעניק לנתבע זכות מגורים בלבד בנחלה וחזרה
19 והצהירה במהלך השנים כי לא הייתה לה כוונה למנותו כבן ממשיך אלא כבעל זכות
20 מגורים בלבד. טענה זו אבחן לאור העדויות שהוצגו בפני.

21 123. התובעת טוענת שהאם חזרה ואמרה שלא חתמה ולא הסכימה להעביר את המשק לנתבע וכי
22 מבחינתה הכל שייך לתובעת. התובעת לא חלקה על חתימת האב וציינה שהוא זה שטיפל בכל
23 העניינים של המשק:

24 **"ש. אמרת בתצהירך בסעיף 33 שאמא מעולם לא ידעה קרוא וכתוב?**

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

- 1 ת. נכון. היא ידעה רק לחתום על החתימה שלה וזהו. גם אם היתה מתפללת זה היה
- 2 בע"פ ולא מספר.
- 3 ש. בסעיף 33 טענת שאמא לא חתמה על פלוני כבן ממשיך ולא הסכימה לזה מעולם?
- 4 ת. נכון. היא תמיד אמרה שהיא לא חתמה ולא נתנה להם. שהיא לא חתמה ולא תיתן
- 5 להם את הנחלה. היא תמיד אמרה את זה לנו. הכוונה זה לפלוני והמשפחה שלו.
- 6 ש. למה לא רשמת את מה שאמא אמרה לך בתצהירך?
- 7 ת. לא רק לי אמרה, לכולם היתה אומרת את זה. לא יודעת למה לא רשמתי בתצהיר.
- 8 ש. אבא אמר את זה?
- 9 ת. כל הזמן אמרו שהכל שלי ורק שלי.
- 10 ש. אמרת כעת לביהמ"ש שאמא אמרה לך שהיא לא חתמה ולא נתנה להם. אז יצא לך
- 11 לדבר עם אמא על הנושא של הבן ממשיך של פלוני?
- 12 ת. כשישבו לדבר כל הזמן, כשהיתה יושבת עם המשפחה היתה אומרת שלא הסכימה
- 13 לחתום שהם יקבלו את הבן ממשיך ואת הנחלה.
- 14 ש. מי אמר לך את זה?
- 15 ת. המשפחה. כל פעם הייתי שומעת מהמשפחה כשהיתה יושבת.
- 16 ש. ממי שמעת את זה?
- 17 ת. אמא כשהיתה יושבת עם אחותה, עם המשפחה. עם **** אחותה, עם עוד משפחה
- 18 שהיו באים אלינו. היא אמרה תמיד – **** אמרה שאחותי (אמא שלי) לא הגיעה
- 19 אפילו לסוכנות היהודית ולא למקומות שרוצים להגיע אליהם.
- 20 ש. אני אומר לך שמה שאת אומרת היום בפעם הראשונה ולא סיפרת על זה לביהמ"ש
- 21 אף פעם בתצהירים, אני אומר לך שאת אומרת את זה בגלל שאת כל הזמן רצית שכל
- 22 הרכוש יהיה בשבילך, מסכימה?
- 23 ת. ממש לא. אני אמרתי תמיד אחרי שההורים נפטרו, באתי אל פלוני ואמרתי לו
- 24 שנשארו לבד, נחיה כמו שצריך ונחיה ביחד כמו שהיינו עד היום ואני דאגתי לו
- 25 והוא דאג לי. שנשאר כמו שהיינו. הוא היה חי למטה ואני למעלה בבית של
- 26 ההורים. ככה חשבתי שנמשיך לחיות ונמשיך לעשות חגים ושבתות יחד. דאגתי
- 27 שהכל יהיה בשבת, הייתי עושה קניות. כמו שאמא היתה עושה ככה המשכתי.
- 28 ש. אמא לא ידעה קרוא וכתוב אז למה אמא היתה צריכה להגיד לך שהיא לא חתמה
- 29 להם על כלום?
- 30 ת. אין לי הסבר לזה. לא יודעת. זה מה שהיא אמרה.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

- 1 ש. למה לא רשמת את זה בתצהיריך? לא חשבת שזה חשוב?
- 2 ת. לא חשבתי.
- 3 ש. כשאמא חתמה על הבן ממשיך זה היה ב- 1981. היית בת 12 ואמא בשנות ה- 50
- 4 המוקדמות לחייה. נכון שהמצב הבריאותי של אמא היה תקין?
- 5 ת. נכון. אמא החלה להתדרדר רק כשאחי היה חולה והתחיל לקבל התקפי לב והיא
- 6 החלה לסבול מלחץ דם.
- 7 ש. תסכימי שאת לא חולקת ומסכימה שאבא הוא חתם ומינה את פלוני לבן ממשיך?
- 8 ת. את החתימה שלו ראיתי. אני מסכימה עם החתימה כי זו החתימה שלו.
- 9 ש. אבא היה מסודר מבחינת ניירת?
- 10 ת. תמיד היה מסודר.
- 11 ש. היחסים בין ההורים היו תקינים או רעועים?
- 12 ת. היו זוג הורים. כמו שיש בין הורים. מה יכול להיות? לאבא היה חשבון בנפרד
- 13 ולאמא חשבון בנפרד. אבא היה מנהל את כל העסק של המשק. (עמ' 27 לפרוטוקול
- 14 שורה 4 עד עמ' 28 שורה 21).
- 15 124. בחקירתה החוזרת חזרה וטענה שהאם טענה שלא רצתה שהנתבע יגור לידם ושלא חתמה על
- 16 מינויו כבן ממשיך:
- 17 ש. העדת פה לגבי הנושא של חתימה על צוואה. מי יזם את עריכת הצוואות?
- 18 ת. פלוני.
- 19 ש. אמרת קודם שלאמא התחיל משהו. התרשמת שאמא יכולה לחתום על הצוואה?
- 20 ת. יכלה לחתום ועובדה שהיא חתמה. אף אחד לא חתם בשמה.
- 21 ש. דיברת על כך שאמא אמרה לך שהיא לא חתמה לפלוני על שום דבר. באילו נסיבות
- 22 זה היה?
- 23 ת. כל פעם שישבנו עם המשפחה היא אמרה שלא חתמה ושלא רצתה שיגורו איתה.
- 24 זה עלה הרבה פעמים במשפחה.
- 25 ש. ציינה על מה לא חתמה?
- 26 ת. אמרה שלא חתמה להם על בן ממשיך. אמרה שלא רצתה את זה.
- 27 ש. חוץ מהנחלה ומכסת הביצים יש עוד משהו להורים?
- 28 ת. יש שטחים. אני לא יודעת. הוא יותר יודע.
- 29 ש. יש כסף?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

- 1 ת. יש חשבון של אמא ויש שם פיצויים מגרמניה ששניהם קיבלו. גם אבא וגם אמא
2 קיבלו. גם אמא קיבלה ירושה מדודה שנפטרה וזה גם בחשבון הזה. " (עמ' 38
3 לפרוטוקול שורה 19 עד עמ' 39 שורה 6).
- 4 125. גבי ***** העידה שהורי הצדדים הסכימו אך ורק שהנתבע יבנה בית בנחלה ולא מעבר לכך
5 ואישרה שמתחילת שנות ה-80 מתגורר הנתבע בנחלה :
- 6 ש". את מודע שפלונת בנה בשעתו בית לבד ליד ההורים?
7 ת. כן. הסכמה של ההורים שהסכימו שיבנה בית בלבד.
8 ש. מה קרה אחרי שבנה את הבית? את יודעת שהרסו את הבית הישן של ההורים ובנו
9 בית מעל פלוני?
10 ת. נכון.
11 ש. כלומר מאז 82, 83 פלוני גר ב*****?
12 ת. נכון.
13 ש. איך היו היחסים שלך עם פלוני?
14 ת. אנחנו משפחה לתפארת. תמיד היתה אהבה וליכוד. עד המצב שקרה. תמיד נאמר
15 מפלוני שרק הבית והמחסן שלו. שהכל של פלונית. כל הזמן הוא אמר את זה. " עמ'
16 68 לפרוטוקול שורה 19 עד עמ' 69 שורה 3)
- 17 126. בהמשך תיארה את היחסים בין ההורים, דרך קבלת החלטות וניהול המשק :
- 18 ש". היית חברת אגודה ב*****?
19 ת. כן. בעלי הוא יליד ***** זה היה על שם בעלי. בזמנו זה לא היה שייך גם לאישה,
20 רק לבעל וזהו.
21 ש. לאסיפות כלליות היית הולכת?
22 ת. לא. רק הגברים.
23 ש. גם אביך ייצג את המשפחה באסיפות?
24 ת. נכון.
25 ש. אם היה צריך ללכת לוועד מי היה הולך? אמא? אבא?
26 ת. רק אבא.
27 ש. כשגרת ב***** היית באה לבקר ב*****?
28 ת. כל שבת הייתי אצל ההורים.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

- 1 ש. מי היה עושה קידוש?
- 2 ת. פלוני. הוא היה עולה, עושה קידוש ואוכלים.
- 3 ש. פלוני היה הולך עם אבא לבית כנסת?
- 4 ת. לא. אבא כמעט לא היה הולך לבית כנסת.
- 5 ש. מי היה דומיננטי יותר בלנהל את המשק? אבא או אמא?
- 6 ת. אבא.
- 7 ש. בנושא כספי הבנק?
- 8 ת. אבא ואמא היה את החשבון שלה כי היא עבדה ב**** ב****. היא היתה מנקה,
- 9 מבשלת, מחלקת אוכל. עבדה במשך 10 שנים בערך.
- 10 ש. פלוני בנה את הבית בערך ב- 83, בתקופה הזאת אמא עבדה ב****.
- 11 ת. כן.
- 12 ש. היא היתה בשיא כוחה בתקופה הזאת?
- 13 ת. היא עבדה והיתה מבשלת לאנשים בהתנדבות לאירועים ועשתה עוגות לכולם.
- 14 היתה מבשלת לאירועים שביישוב וקמה בבוקר לעבוד. אשת-חייל.
- 15 ש. אבא היה אדם מוכשר?
- 16 ת. מאוד. היה שען. הוא גם דיבר כמה שפות.
- 17 ש. איך היו היחסים בין ההורים?
- 18 ת. בסדר.
- 19 ש. אם היו החלטות שאבא קיבל, אמא היתה מכבדת?
- 20 ת. כן. "(עמ' 69 שורה 4 – עמ' 70 שורה 9 לפרוטוקול).
- 21 127. מ' העידה לגבי הטיפול שהעניקה התובעת להורים וטענה שהנתבע לא סייע:
- 22 ש. לפני שאבא נפטר היה בבית אבות?
- 23 ת. כמה חודשים.
- 24 ש. למה לא השארתם אותו בבית?
- 25 ת. אבא שבת אחת ישב, שתה כוס קפה עם עוגייה והוא כמעט נחנק מהעוגייה. לקחתי
- 26 אותו לבית חולים והרופא אמר שהוא לא מתאים להיות בבית. הושת שלו הצטמקה
- 27 מאוד והיה צריך להיות בצמוד לטיפול רפואי. הלואי וכל הילדים יטפלו כמו
- 28 שפלונית טיפלה בהורים. היא וויתרה על כל החיים שלה. ימים ולילות היינו היא
- 29 ואני ליד ההורים בבית חולים. רק אני ופלונית.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

- 1 ש. למעשה לטענתך פלוני בכלל לא עזר להורים?
- 2 ת. לא עזר. כשאבא עבר תאונת דרכים הוא נתן לו לטפל בו וכשהבריא לא רצה שיטפלו
- 3 בו. " (עמ' 71 לפרוטוקול שורות 13-22).
- 4 128. בהמשך העידה שההורים תמיד ציינו שהכל כולל הבית שייך לתובעת:
- 5 ש. האם היתה פעם אחת שפלונית ביקשה ממך לדבר עם ההורים שיערכו צוואה?
- 6 ת. לא. תמיד ההורים אמרו שהבית של פלונית והכל של פלונית כי היא מטפלת בהם
- 7 ונותנת להם. יתרה מכך, יום אחד האחייך שלי בא לפלוני ואמר שהוא רוצה לגדל
- 8 עופות בלול של אבא. הוא אמר לו – שום דבר לא שלי ושישאל את פלונית. הוא שאל
- 9 את פלונית ופלונית אמרה שההורים בחיים ושהוא מחליט. אבא אמר שהכל של
- 10 פלונית ורק היא תחליט. " (עמ' 72 לפרוטוקול שורות 15-19).
- 11 בהמשך עדותה חזרה על דבריה:
- 12 ש. את כועסת שפלונית הוא הבעלים של המשק?
- 13 ת. בוודאי. למה? תמיד ההורים אמרו ולכולם אמרו שזה לא שייך לאף אחד אלא
- 14 לפלונית בלבד.
- 15 ש. מתי אמרו את זה?
- 16 ת. תמיד.
- 17 ש. מי אמר את זה? אבא או אמא?
- 18 ת. גם וגם. " (עמ' 73 לפרוטוקול שורות 1-6)
- 19 129. גב' ח' ציינה שפלונית העניקה להוריה טיפול מסור:
- 20 ש. בניגוד לתצהירים שלנו, התצהירים של הצד שכנגד מלאות בהכפשות כנגד פלונית.
- 21 תספרי מה היחס של פלונית להורים שלה?
- 22 ת. מבלי לפגוע בדודי פלוני האהוב, אם אני צריכה להגיד מי טיפל בהורה, אני לא
- 23 חושבת שיש מישהו נוסף במדינה שיכול לעשות מה שפלונית עשתה. בעשרות
- 24 ביקורים, בלילה, בבית חולים תמיד מצאתי הורים שמטופלים בצורה מופלאה.
- 25 טיפול מסור ללא לאות בלי סוף. ההורים היו קשים מנטאלית, פיסית היו קשים,
- 26 גם כשהיו בריאים הם היו קשים. אני אוהבת את פלוני אבל עלי לומר את האמת

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

בביהמ"ש והאמת שרק פלונית טיפלה בהם ואף אחד אחר לא במשך 30 שנה. הייתי בבתי חולים ופלונית היתה זרוקה שבועות במסדרונות, שאלתי למה האחים האחרים לא נמצאים, למה פלוני לא נמצא? היתה אומרת שהוא לא יכול להיכנס לבתי חולים. פלונית טיפלה בהם בצורה מושלמת. אני מאחלת לעצמי שאוכל לטפל באמא שלי בצורה שפלונית טיפלה בהורים שלה. מחובתי לומר את האמת. אי אפשר לבוא ולומר שהיא לא עשתה כלום. דבר נוסף שאני חייבת לומר – אף אחד לא עשה כלום. רק פלונית בלבד.

הטיפול שהיא עשתה אני לא מסוגלת לעשות. אני מטפלת באמא בת 86 אבל את הדברים האינטימיים אני לא מסוגלת לעשות. היא כן עשתה. היא עשתה בנאמנות אין סופית. אנשים בילו, הכירו משפחות, ישנו 8 שעות בלילה. היא לא ישנה 8 שעות בלילה. דבר קטן. הייתי חייבת לבוא ולומר את זה. " (עמ' 41 לפרוטוקול שורה 18 עד עמ' 42 שורה 8) .

130. **** העיד שהנתבע בעצמו נהג לומר שרק הבית והמחסן שלו והשאר שייך לתובעת :

ש. הוא איש שעוזר בד"כ?
ת. לזרים כן. לא למשפחה. את זה אני אומר בוודאות. אם עשה דבר כזה..
ש. מה עשה?
ת. לעשות דבר כזה? אני אהבתי אותו כמו אבא אבל אחרי שעשה מה שעשה וכשהוא כל הזמן היה אומר – הכל של פלונית, ולי המחסן והבית וזהו. זה שלא אמרו לו את זה בפנים – כולם יודעים את זה. הגענו למצב לא נעים. אני נמצא פה ולא מוצא את עצמי. אין פה צדק. " (עמ' 46 שורות 20-26).

ובהמשך :

"מה ששלחו לפני המשפט. חתמנו שאנחנו לא מעוניינים בשום דבר. אני שואל איך הוא אומר כל הזמן פלונית ועכשיו מראה לי את זה? הוא אמר שב- 81 לא היה לו איפה לגור ורצה לבנות ב**** ולא אישרו לו משכנתא אז דיבר עם ההורים וההורים נתנו לו להיות בן ממשך ומאז זה נמשך להיות ככה. הם אנשים פשוטים שמילה זה מספיק. כל הזמן חשבו – פלונית פלונית. ההורים ידעו טוב מאוד מה זה בן ממשך אבל זו היתה משפחה כל כך מגובשת. פלוני היה מחליט בהכל. היינו באים ואומרים צריך לעשות אזכרה והיינו נותנים לו את

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

1 הכבוד, היינו נותנים לו להרגיש טוב עם עצמו ואיתנו. אבל זו לא התנהגות מה שהוא עשה
2 וזה לא צעד נכון להתפרנס. הצעד הנכון, אם אתה גם ככה בן ממשיך חוקית ויותר חזק
3 מצוואה, זה מה שאני שומע, אתה בא ויושב עם כל האחים ומראה להם שהוא בן ממשיך,
4 איך רוצים להמשיך? לשבת לדבר. לעשות כזה דבר? זה סיפורים שהוא אומר שרצו להוציא
5 אותו מהבית? אי אפשר היה להוציא אותו מהבית בלי משפט. כל הזמן עזרו לו – קניית,
6 חשבונות. פלונית כל הזמן היתה פותחת את המקרר לבדוק שיש אוכל. תחתונים היו קונים
7 לו. לעשות כזה דבר לאחים שלך? (עמ' 50 לפרוטוקול שורות 10-22).

8 131. עוד העיד **** כי אין מה להשוות את העזרה שהנתבע העניק להוריו אל מול העזרה שפלונית
9 העניקה להם:

10 ש". גם פלוני עזר להורים?
11 ת. לא עזר להורים ולא לאף אחד. לאף אחד. אי אפשר להשוות מה שפלונית עשתה
12 לפלוני ולכל האחים כולם ביחד. אף אחד לא עשה כלום לעומת מה שפלונית
13 עשתה. (עמ' 49 לפרוטוקול שורות 8-10).

14 ובהמשך:

15 ש". הוא אף פעם לא עזר להורים שלו?
16 ת. אני לא יכול לשלול 100% אבל מעט. מעבר לזה לא היה שום דבר. כל הנושא של
17 הקניות, ניקיון, זה מה שאני משער כי לא הייתי שם, אבל טיפול יחס והכל זה רק
18 פלונית. הכל. הוא בעצמו כל הזמן היה אומר – הכל של פלונית. זה מה שעשה לי
19 וגרם לי לפסול את המשפחה הזאת. (עמ' 49 לפרוטוקול שורה 23 עד עמ' 49 שורה
20 2).

21 132. מ' העידה שהאם המנוחה כיבדה החלטות שהאב קיבל (עמ' 70 לפרוטוקול שורה 9) והעידה
22 שהאב היה מעורה בכל הקשור לאסיפות ולוועד וכי בזמנו נהוג היה שהגברים הם אלה שהלכו
23 לישיבות ואסיפות (עמ' 69 לפרוטוקול שורות 6-12) וחזרה בשנית על דבריה שההורים חתמו
24 לנתבע רק על הבית ולא על המשק (עמ' 74 לפרוטוקול שורות 23-24).

25 133. אמנם בסיכומיה טענה התובעת ששני ההורים לא הבינו את משמעות המינוי כבן
26 ממשיך אך בעדותה התמקדה בטענה שהאם היא זו שחזרה וציינה באוזניה ובאזני בני

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

- 1 המשפחה על רצונה להעניק לנתבע זכות מגורים בלבד ולא למנותו כבן ממשיך. הטענה
2 בעניין כוונה דומה מצד האב נשמעה בצורה רפה בלבד. חתימתו של האב על מסמך
3 המינוי אינה מוטלת בספק ועל כן טענת התובעת, שהאב לא התכוון או לא הבין את
4 משמעות המינוי, נדחית.
- 5 134. מסקנתי זו מבוססת על כך שחתימתו של האב על מסמך המינוי לא הועמדה בספק,
6 שלא הובאו ראיות שיש בהן כדי לסתור את כוונת האב כפי שהיא עולה ממסמך המינוי
7 והן נוכח המסמכים והפעולות שבוצעו לאחר שחתם האב על מסמך המינוי ושפורטו
8 לעיל, כאשר האב שיתף פעולה עם השלמת הליך רישום הנתבע כבן ממשיך.
- 9 135. למסקנה דומה הגעתי באשר לכוונת האם. האב והאם חיו שנים ארוכות יחדיו בנחלה במושב
10 **** וניהלו יחדיו את משק הבית והמשק כאשר מהעדויות עולה ששניהם עבדו והתפרנסו מחוץ
11 למשק, כאשר האב היה האחראי על המשק והאם נהגה לבשל גם עבור המשפחה וגם לאירועים
12 שונים במושב. ההורים התנהלו בשיתוף פעולה וכפי שהעידה התובעת, האם כיבדה את
13 החלטות האב.
- 14 136. עת נחתם כתב המינוי והושלם המינוי בשנות ה-80 היו ההורים בשנות החמישים לחייהם,
15 אנשים פעילים ועובדים שעבדו לפרנסתם, ניהלו משק בית, גידלו ילדים, ניהלו את המשק והיו
16 מעורבים בנעשה במושב. מעדות התובעת עולה כי חיו בשיתוף פעולה כזוג. כאמור מהמסמכים
17 עולה שהאם הייתה מודעת לתהליך מינוי הנתבע ואף שיתפה פעולה, חתמה על הסכם עם
18 המנהל, הגישה בקשה להיתר בניה על בית הנתבע, בידיעה שהנתבע מוגדר בבקשות היתר
19 הבניה כבן ממשיך, ידעה מה משמעות המונח בן ממשיך, וגם אם התחרטה בשלב מאוחר יותר
20 והצהירה בפני בני המשפחה כי לא התכוונה למנותו כבן ממשיך אלא התכוונה להקנות לו זכות
21 לבניית הבית בלבד לא עשתה דבר בעניין זה ולא פעלה לשינוי המינוי.
- 22 137. אשר על כן אני קובעת שהאם הייתה מודעת לכך שהנתבע מונה כבן ממשיך, שיתפה פעולה עם
23 התהליך, פעלה לאפשר בניית בית לנתבע ובית עבודה ועבור האב מעל בית הנתבע, תוך שהיא
24 חותמת על המסמכים הנדרשים, לא עשתה כל פעולה לביטול המינוי למרות שידעה על קיומו
25 ובכך הביעה הסכמתה במעשים למינוי.
- 26 138. אשר על כן, התביעה לביטול מינוי הנתבע כבן ממשיך נדחית.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

מכסת הביצים

139. ביום 14.07.14 הושלמה העברת הזכויות במכסת הביצים על שם הנתבע (19.02.15), מכוח רישומו כבן ממשיך.

140. התובעת טוענת כי מכסת הביצים היא זכות עצמאית שאינה הולכת אחרי המשק כחלק בלתי נפרד ממנו ויש להחיל עליה את הוראות הצוואה ואילו הנתבע טוען כי מכסת הביצים מהווה חלק בלתי נפרד מהמשק ונוכח מינויו כבן ממשיך הרי שדין מכסת הביצים, המהווה חלק בלתי נפרד מאמצעי הייצור במשק, להירשם על שמו, כפי שנעשה.

141. בבע"מ 4937/11 עמרם נ. עמרם (02.07.12) [פורסם במאגרים] קבע כב' השופט הנדל:

"בבחינת טענות המבקשים לגופן גם לא מצאתי שנפלה טעות מהותית בפסק דין קמא. באשר לטענתם כי יש לסייג את עבירות הזכות במכסת הביצים כאמצעי ייצור במשק עת קיים מינוי של בן ממשיך מפאת שלמות המשק להבדיל מהעברתה במכר לצד שלישי, איני מוצא בה עילה להתערב בפסק הדין קמא. בית המשפט המחוזי נדרש לטענה זו מפורשות ודחה אותה באמצעות הבחנה בין המשק עצמו לבין מכסת הביצים; בעוד שהמשק הוא הקרקע המוחכרת למתיישב, המכסה היא סוג אחד בלבד מתוך כלל אמצעי הייצור שיכולים לפרנס את המשק. הבחנה זו מקובלת עליי. יתר על כן, המבקשים לא הצביעו על עיגון בדין להגבלה הנתענת על-ידם על עבירות הזכות במכסת הביצים דווקא במקרה של מינוי בן ממשיך. אין חולק בין הצדדים כי מכסת הביצים היא מכסה אישית שניתנת לחבר אגודה בשל היותו כזה. סעיף 34 לחוק המועצה לענף הלול שעניינו העברת מכסות קובע כי מכסה אישית ניתנת להעברה בין בעל מכסה אישית אחד למשנהו. מכאן אתה למד כי המכסה ניתנת להעברה, על אף אופייה האישי. המגבלה על העברת המכסה בסעיף 2א לחוק הגליל אליה התייחס בית משפט קמא – הגם שהמשיב טוען לפרשנות שונה של הסעיף – עוסקת בשאלה למי ניתן להעביר את המכסה; מכל מקום, היא אינה שוללת את יכולת העברת המכסה באמצעות הורשה או ירושה. מסקנה זו, לפיה לא נמצא בדין איסור מיוחד על העברת המכסה בנפרד מהנחלה במקרה של מינוי בן ממשיך, מתחזקת באמצעות השוואה להוראות האוסרות על פיצול הנחלה. ההוראות האוסרות על פיצול משק חקלאי (הוראות של האגודה החקלאית או של תקנון המושב השיתופי) תקפות הן על העברה רצונית בחיים והן על הורשה או ירושה. הוראות אלו

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

אוצלות גם על העברת זכויות ההורים בנחלה לבן ממשיך (תקנה 3א(ב) לתקנות
האגודות השיתופיות (חברות) התשל"ג-1973). העיקרון הינו שהמשק נועד להיות
יחידה חקלאית שלמה באופן שהמתיישב יוכל לגור בה ובה בעת למצות את פוטנציאל
הפרנסה שלה (החלטה מס' 1 של מועצת מקרקעי ישראל וראו: ע"א 1662/99 חיים
נ' חיים, פ"ד נו(6) 295, 318). לכן, המחוקק קבע איסור על מכירה רצונית של חלק
מהמשק (בכפוף להסדרים חדשים של מינהל מקרקעי ישראל) ועל פיצול המשק בין
יורשים. לעומת זאת, לגבי מכסת ביצים, סעיף 34 לחוק המועצה לענף הלול מתיר
מפורשות העברה שלה בנפרד מהמשק בהתקיים תנאים מסוימים. משמע, האיסור
על פיצול משק חקלאי אינו מכליל, ברמה העקרונית, את מכסת הביצים כחלק
אינהרנטי ובלתי נפרד מהמשק. בהיעדר הוראה ברורה האוסרת על הפרדת מכסת
ביצים ממשק בירושה או הורשה, אין מקום להסיק כי המחוקק התייחס למכסה
באופן שונה במקרה כזה. (סעיף 4 לפסק הדין).

142. בעמ"ש (נצי) 11999-12-10 ש. עזבון המנוחה ע. נ. ס.ש. (20.03.11) [פורסם במאגרים
המשפטיים] נקבע כי מכסת הביצים היא זכות מעורבת שבעיקרה אינה קניינית וכי יש להבחין
בין מכסת ביצים שהפכה לזכות כלכלית מאחר שנוידה מבעליה לאחרים ובין מקרה בו מכסת
הביצים משמשת כאמצעי ייצור במשק עצמו ועל כן מהווה חלק בלתי נפרד מהמשק.

143. מהעדויות עולה כי שנים רבות, לפחות משנת 2000, הפסיקו ההורים המנוחים לגדל עופות
בלולים והשכירו את מכסת הביצים. כך העידה אשתו של הנתבע:

ש"ש. מתי הפסיקו לגדל בלולים?
ת. לא זוכרת. הרבה שנים. הלול היה בבלגן.
ש. זה היה המצב של הנחלה כשההורים נפטרו?
ת. תמיד. תמיד כשרציתי להשקות את הצינור, והצינור היה מחובר לברז שלה. כשפלונ
לקח את הבן ממשיך אנחנו התחלנו לשלם על המים. כשהיתה שומעת את המים
היא היתה יוצאת ואומרת בטונים רעים לא נמאס לכם? בגלל זה הגינה היתה
מוזנחת.
ש. גם הלולים?
ת. הלולים לא טופחו כי היו מושכרים ולא היה להם צורך להיכנס ללולים. פלוני הציע
ופלוני עבד בלולים ועזר שם. הוא בא לאבא שלו ואמר שהוא יגדל, חצי חצי, שהוא

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

1 יגדל והוא יעבוד. אבא לא הסכים כי היתה השפעה של פלונית. גם פלוני היה בחשבון

2 בנק ואז היא הוציאה אותו כשההורים היו סיעודיים.

3 ש. ב- 97 כשהפסיקו לגדל בלולים **** היה אחרי האירוע מוחי?

4 ת. לא יודעת.

5 ש. **** לא רצה להמשיך לגדל את המכסה בלול כי רצה הכנסה קבועה לו ולאשתו כי

6 הזדקנו, מה את אומרת על זה?

7 ת. ייאמר לזכותו שהוא טיפל יפה בלול, ברגע שלא היתה לו אפשרות יותר והיתה לו

8 אפשרות להשכיר את המכסות הוא עשה את זה. עזרה תמיד היתה לו מפלוני. " (עמ')

9 86 שורה 25- עמ' 87 שורה 16 לפרוטוקול).

10 144. כך גם העיד הנתבע:

11 ש. באותה תקופה היית בן ממשיך?

12 ת. כן. ב- 81 כבר נסגר העניין.

13 ש. יש שטחים חקלאיים לנחלה?

14 ת. כן.

15 ש. עשית משהו בהם?

16 ת. ב- 84, לא.

17 ש. עד פטירת ההורים לא עשית כלום בנחלה?

18 ת. היו תקופות שאבא לא תפקד בכלל, חודשים. אני טיפלתי במשק.

19 ש. אבא בסביבות 97 קיבל אירוע מוחי?

20 ת. לפני כן נפל באוטובוס, היה בטיפול.

21 ש. באותה תקופה הפסיקה הפעילות בלול? זה גם לפי אשתך.

22 ת. לא יודע מה אשתי כתבה.

23 ש. מתי הפסיקו את הפעילות בלולים?

24 ת. אולי 10 שנים.

25 ש. אני אומר שלפני 2000 הפסיקה הפעילות בלול?

26 ת. יש חוזים ואפשר לפתוח אותם.

27 ש. לפני שנת 2000 הלולים הפסיקו לעבוד?

28 ת. יכול להיות.

29 ש. והלולים היו מאוד מוזנחים?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

- 1 ת. נכון.
- 2 ש. למה?
- 3 ת. ברגע שאתה משכיר את המכסה אסור לך לעשות כלום בלול.
- 4 ש. למה להשכיר את המכסה?
- 5 ת. אבא רצה להשכיר כי רצה הכנסה נוחה וגם שיקולים שלו. באו אלי והצעתי לו.
- 6 ש. מאותו רגע שהתחילו להשכיר את הלולים, מי נהנה מההכנסה?
- 7 ת. ההורים. " (עמ' 95 שורה 6 – עמ' 96 שורה 6).
- 8 145. מהעדויות עולה כי עד לשנת 2000 לערך גידל האב גידול עצמי בלולים בנחלה, מאז שנת 2000,
- 9 לאחר אירוע מוחי שעבר בשנת 1997, המכסה הושכרה וההורים התפרנסו מהשכרתה. הגידול
- 10 העצמי חודש על ידי הנתבע בשנת 2015 בהתאם להחלטת בית המשפט שפורטה לעיל.
- 11 146. מעבר ללולים ולמכסת הביצים בנחלה שטחים חקלאיים כפי שהעיד הנתבע (עמ' 95 שורות 8-
- 12 9 לפרוטוקול).
- 13 147. למעלה מ 15 שנים מכסת הביצים לא היוותה אמצעי ייצור בנחלה אלא הושכרה. בהתאם
- 14 לפסיקה המפורטת לעיל המכסה אינה חלק בלתי נפרד מהנחלה ועל כן אינה שייכת לבן
- 15 הממשיך מכוח היותו בן ממשיך.
- 16 148. אשר על כן אני קובעת שמכסת הביצים הינה נכס נפרד וזכות עצמאית במנותק מהמשק
- 17 והנחה.

הצוואות

- 18
- 19 149. ביום 30.04.07 חתמו הורי הצדדים על צוואות הדדיות.
- 20 150. בצוואות ההדדיות ציוו ההורים המנוחים כי לאחר תשלום הוצאות קבורתם ותשלום
- 21 חובותיהם, כל רכושם מכל סוג ומין שהוא הכולל נכסי דלא נידי ונכסי נידי, חשבונות בנקים
- 22 וכל זכות אחרת יועברו כולם לבן הזוג הנותר בחיים ולאחר פטירתו יעבור העיזבון בשלמות
- 23 לתובעת, הסועדת ומטפלת בהורים במסירות רבה.
- 24 151. לשון הצוואה ברורה ואינה משתמעת לשתי פנים. כל הכלול בעיזבון ההורים יעבור בשלמות
- 25 לתובעת.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

152. טענתו העיקרית של הנתבע היא שצוואות ההורים אינן חלות על הנחלה אותה קיבל כבן ממשיך וכן אינן חלות על מכסת הביצים ההולכת אחר המשק.
153. בסעיף 28 להתנגדות לקיום צוואה שהוגשה ביום 19.11.14 לרשם לענייני ירושה טען הנתבע להשפעה בלתי הוגנת:
- "ככל שייטען כאילו המשק ומכסת הביצים כלולים בצוואות/ו/או מי מהם, הרי שזו כתוצאה מהשפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית, של פלונית שנכחה והשפיעה על ההורים".
154. התובעת טוענת שהנתבע למעשה כלל אינו מתנגד לצוואות, טוענת שנכחה בבית בזמן החתימה על הצוואה, אך לא הייתה מעורבת כלל בעריכתה ושוללת טענה של השפעה בלתי הוגנת.
155. במהלך הדיון עלתה טענה מטעם הנתבע שהאם לא הייתה כשירה לחתום על הצוואה, התובעת טוענת שיש לדחות טענה זו, שכן הנתבע הוא שיזם את עריכת הצוואה ולא הרים את הנטל להוכחת טענתו זו.
156. בסעיף 19 לכתב הגנתו, טען הנתבע שהציע להורים "חזור ושוב" שיערכו צוואה לצורך עיגון זכויותיה של התובעת בכך שתקבל לאחר מותם את הכספים שיותירו אחריהם ומדובר רק במיטלטלין. בסעיף 20 המשיך וטען שבאותה תקופה הייתה לתובעת השפעה רבה על הוריה.
157. גם בתצהיר עדותו הראשית מיום 07.01.17 טען הנתבע להשפעה בלתי הוגנת ולתלות הוריו בתובעת. בסעיף 92 לתצהיר טען "כעת פלונית שוב רוצה את כל העוגה. בשבילה. לבדה. רק היא. כדי לשלוט. כמו פעם כאשר ההורים היו תלויים בה. תחת מרותה. עת במיוחד היו במצב רפואי לא תקין תשושים וחלשים." ובסעיף 114 טען "בנדון, פלונית נכחה יחד עם ההורים בבית ההורים. בעת עריכת הצוואות. נכחה כל העת בבית. ויש בנדון גם נסיבות חמורות של השפעה בלתי הוגנת כאמור בסעיף 30 לחוק הירושה. אמא הייתה אז בגיל 82 ואבא בגיל 84. והיו נתונים למרותה של פלונית והיו תלויים בה פיזית".
158. ביום 24.07.19 ולמרות שהבקשה הוגשה לאחר סיום שמיעת הראיות, נעתרתי לבקשת הנתבע למתן צו המופנה לבנקים בהם התנהלו חשבונות הבנק של ההורים על מנת שיבחן את התנהלותה של התובעת בחשבונות הבנק של ההורים.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

159. ביום 27.05.20 ומשלא הגיש הנתבע את ממצאיו לאחר איסוף המסמכים, ניתן צו להגשת סיכומים.

160. גם בסיכומיו לא הצביע הנתבע על פעולות חריגות שביצעה התובעת בחשבונות הבנק של ההורים.

השפעה בלתי הוגנת

161. התובעת העידה שאף פעם לא ביקשה מההורים לערוך צוואה :

ש. אמרת בביהמ"ש שמעולם לא ביקשת מההורים לערוך צוואות. לא יצא לך לדבר על זה עם אמא ואבא בכלל?

ת. תמיד הם היו אומרים – הכל שלך. זה מה שכל הזמן אמרו. הם אמרו שאני עושה להם הכל ולמענם הכל ולכן הכל שלי.

ש. לגבי הצוואה – תאשר לי שאת מעולם לא ביקשת מההורים לערוך צוואות? ת. נכון. (עמ' 24 לפרוטוקול שורות 10-15).

162. התובעת עומתה עם דברי הנתבע בתצהירו שפלונית היא זו שביקשה ממנו שידאג לצוואות וטענה שזו הייתה היוזמה שלו :

ש. פלוני אומר בתצהירו שאת ביקשת ממנו שידאג לצוואות כדי שהאחים ..

ת. הוא ביקש בגלל האחות הגדולה שלא היינו מדברים איתה. עם האחות הגדולה תמיד זה מריבות, לא היתה מדברת הרבה עם ההורים. גם איתי היא לא בקשר כמה שנים. אבל פלוני הגיע מחו"ל ואמר שלפני שהיא תתעורר הוא יביא את ההורים לעשות צוואות. (עמ' 25 לפרוטוקול שורות 3-6)

163. אין מחלוקת שהנתבע הוא זה שיזם את עריכת הצוואה. בהתנגדות שהגיש הנתבע לרשם לענייני ירושה טען כי הוא זה שפנה לעוה"ד שערך את הצוואה והדבר נעשה ביוזמתו, על מנת להגן על התובעת וכדי שתקבל את כספי הוריו לאחר מותם, אך לא הייתה כוונה להוריש לה את המשק.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

164. השפעה בלתי הוגנת עשויה לחול מקום בו אדם יכול מבחינה קוגניטיבית לפעול בשיקול דעת עצמאי, אך אדם אחר מנצל את השפעתו ומעמדו כלפי אותו אדם, מנצל את תלותו הפיזית ו/או הנפשית בו ומשתמש בהשפעתו על האדם לרעה.

165. בע"א (ת"א) 1612/03 גרינפלד נ. בן צבי, פ"מ תשמ"ג (1) 835 בעמ' 844-842 נקבע:

"השפעה בלתי הוגנת מתייחדת לניצול יתרון פסיכולוגי הנוף באמון של צד אחד במשנהו, באופן המונע מהצד הנתון להשפעה להפעיל שיקול-דעת עצמאי. אם הצד בעל ההשפעה מנצל את מעמדו ואת תלותו של הצד האחר, באופן שהוא מפיק לעצמו או לצד שלישי יתרון בלתי הוגן על דרך של מתנה, צוואה או חוזה, ניתנת הפעולה לביטול על-ידי הצד שפעל תחת אותה השפעה. עיקרון זה בדבר השפעה לא הוגנת "חל על כל מקרה שבו נרכשת השפעה ומשתמשים בה לרעה, שבו שם אדם את מבטחו באחר והלה מאכזבו" (פרידמן בספרו הנ"ל [12], בעמ' 1031).

הכלל הוא כי חובת ההוכחה מוטלת על "המוציא מחברו" (ראה י' קדמי על הראיות (כרך ג) [13], בעמ' 1275). הנטל להוכיח שהעברת הסך 95,000 ש"ח מחשבון המערער לידי המשיבה, נעשתה מחמת השפעה בלתי הוגנת, מוטל על הטוען לקיומה, היינו, על המערער. אלא שהפסיקה קבעה חריג להלכה זו, לפיו במקרים בהם מכוח תלות יוצאת דופן ששררה בין המצווה לנהנה עשויה חובת ההוכחה לעבור לכתפי הנהנה. כך בע"א 423/75 בן נון בעניין צוואת המנוחה אסתר אלבכרי נ' ריכטר [6], בעמ' 378: "לפי חוק הירושה אין אצלנו כל חזקה לגבי קיומה של השפעה בלתי-הוגנת. על-כן נקבע הכלל, כי המתנגד לקיום צוואה עליו הראיה שהיא נערכה עקב השפעה כזאת. ע"א 190/68 סוטיצקי נ' קלינברוט. ואולם גם אצלנו, כאשר הנסיבות האופפות את המקרה מצביעות על קיומה של תלות של אדם אחד בזולתו, שהיא כה מקיפה ויסודית שניתן להניח כי נשלל רצונו החפשי והבלתי-תלוי של אותו אדם במה שנוגע ליחסים שבינו לבין הזולת, כי אז אפשר לאמר שעשיה או פעולה שהיא בעליל לטובתו של זה האחרון היא תוצאה של השפעה בלתי-הוגנת מצדו, אלא אם הוכח היפוכו של דבר. כלומר, במקרה כזה חובת ההוכחה על אי-קיומה של השפעה בלתי-הוגנת עוברת אל שכמו של המבקש לקיים את המעשה או הפעולה".

בדנ"א 1516/95 מרום נ' היועץ המשפטי לממשלה [7], נקבעו על-ידי השופט מצא ארבעה מבחנים המסייעים להכרעה בשאלת התלות (המבחנים הוצגו בהקשר של השפעה בלתי

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

1 הוגנת על מצווה צוואה, אולם הם יפים גם לענייננו): המבחן הראשון – תלות ועצמאות –
2 האם בתקופה הרלוונטית לעשיית הצוואה היה המצווה עצמאי מן הבחינה הפיזית ומן
3 הבחינה השכלית הכרתית, ועד כמה. המבחן השני – תלות וסיוע – מקום בו מתברר כי
4 המצווה אכן לא היה עצמאי, ועקב כך נזקק לסיוע הזולת, מתעורר צורך לבחון אם הקשר
5 שהתקיים בינו לבין הנהנה התבסס על מתן הסיוע שהמצווה נזקק לו. חשיבות מיוחדת
6 נודעה בהקשר זה לשאלה אם הנהנה היה היחיד שסייע למצווה בכל צרכיו, או שהמצווה
7 הסתייע גם באחרים. המבחן השלישי – קשרי המצווה עם אחרים – ככל שיתברר כי
8 בתקופה הרלוונטית לעריכת הצוואה, היה המצווה מנותק לחלוטין מאנשים אחרים, או
9 שקשריו עם אחרים היו מועטים ונדירים תתחזק ההנחה שהמצווה אכן היה תלוי בנהנה.
10 המבחן הרביעי – נסיבות עריכת הצוואה – ככל שמעורבות הנהנה בעריכת הצוואה גבוהה
11 יותר כך יש יותר סיכוי לקיומה של השפעה בלתי הוגנת על המצווה."

12 166. שלושת המבחנים הראשונים קשורים למצבם של המנוחים.

13 167. המבחן הראשון: התלות והעצמאות של המנוח במסגרת מבחן זה יש להכריע בשאלה האם
14 המנוחים היו עצמאיים מבחינה פיזית ומבחינה הכרתית? בענייננו, לא נטען כי המנוחים לא
15 היו כשירים לחתום על הצוואות ולא הונח בפני בית המשפט חומר רפואי המעיד על כך והנתבע
16 לא עתר למינוי מומחה. בית המשפט אפשר לנתבע במהלך חקירת העדים לשאול אודות מצבם
17 של המנוחים, אך לא הוכח שהמנוחים היו לא כשירים ושהיו תלויים בתובעת פיזית או
18 הכרתית בעת עריכת הצוואה – בשנת 2007.

19 168. המבחן השני: תלות וסיוע- בעת עריכת הצוואה המנוחים לא היו תלויים בתובעת אך ברי כי
20 סייעה להם לאור גילם ולאור מגוריה בבית יחד עימם.

21 169. המבחן השלישי: הקשר של המנוחים עם אחרים- לא הוכח שהמנוחים היו בקשר אך ורק עם
22 התובעת והיו מנותקים מאחרים. להיפך, כל אחד מהאחים, כולל הנתבע, העיד על יחסיו
23 הטובים עם ההורים ועל כך שעזר וסייע להם.

24 170. המבחן הרביעי: נסיבות עריכת הצוואה- ככל שמעורבות הנהנה בעריכת הצוואה גבוהה יותר
25 כך יש יותר סיכוי לקיומה של השפעה בלתי הוגנת על המצווה.

26 ביקור אצל עוה"ד

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

171. פלונית העידה שפלונית הוא זה שיזם את עריכת הצוואה :

2 "ש. ב- 2007 כאשר ההורים לטענתך חתמו על הצוואות היית בת 38. למה עד אותה

3 תקופה ההורים לא ערכו צוואות?

4 ת. ההורים לא עשו ולא יודעת למה לא עשו. עכשיו אני אגיד למה עשו – עשו את

5 הצוואות כי היתה תקופה שפלונית היה ב**** וחזר. הוא אמר שהוא רוצה שההורים

6 יעשו צוואות. לא דיברנו עם א' כי תמיד היו איתה מריבות והיא לא דיברה עם

7 המשפחה. הוא בא ואמר שכדי שהיא לא תעשה בעיות עם הילדים שלה שההורים

8 יעשו צוואות. הוא בא אלי ואמר שנוסעים לעו"ד **** מנהריה ובאתי איתם וגם מ'

9 אחותי הצטרפה. ישבנו כולנו יחד, דיברנו והוא אמר שהוא רוצה שההורים יעשו

10 צוואות מסודרות. פלוני קם ואמר לעוה"ד שהוא רוצה לדבר איתו שנייה בחוץ

11 ונחזור. חזרו, לא יודעת מה דיברו בחוץ כי אני ומ' היינו בפנים. דיברנו ואח"כ יצאנו

12 מעו"ד **** ואחרי תקופה, לא יודעת כמה זמן היה, הוא הביא את עו"ד **** ועו"ד

13 **** וכשהוא הביא ההורים שלי היו בפינת אוכל, גם פלוני היה והוא אמר לו לצאת

14 החוצה ושנמשיך לסדר את הצוואות. אני התעסקתי בבית, הכנתי שתייה ולא הייתי

15 איתם באיזור של הצוואות בכלל.

16 ש. כשהלכתם לעו"ד ****, ההורים באו אתכם?

17 ת. לא. הלכנו אני ופלוני ומ' אחותי. בלי ההורים. כשהוא הביא את עוה"ד הם היו

18 איתם בבית. "(עמ' 21 שורה 20 עד עמ' 21 שורה 9)

172. מ' העידה שהתלוותה לתובעת ולנתבע בעת הביקור אצל עוה"ד שערך את הצוואה ושבשלב

20 מסוים עוה"ד והנתבע יצאו ודיברו לבדם :

21 "ש. מפנה לסעיף 1 לתצהירך – אמא שלך דיברה בסגנון הזה שכתוב בסעיף?

22 ת. זה לא ההורים שלי. אמא שלי לא יודעת לכתוב עברית. זה העורך דין שפלונית הביא

23 אותו.

24 ש. שמעת את ההורים אומרים את המילים שבסעיף?

25 ת. לא במילים האלו.

26 ש. לקחת מהצוואה את המילים האלו?

27 ת. תמיד ידענו שההורים ככה החליטו.

28 ש. לגבי העורך דין שערך את הצוואה, האם התלוות עם פלונית לעורך דין בנהריה?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

- 1 ת. כן.
- 2 ש. מה עשיתם שם?
- 3 ת. לפלוגי היה סכסוך עם א'. כנראה היו לו תוכניות משלו. הלכנו, התחילו לדבר, הוא
- 4 אמר שיש לו רק מחסן ובית. אח"כ אמר לעורך דין לבוא איתו החוצה. מה נאמר
- 5 בחוץ, אני לא יודעת.
- 6 ש. מה היה אחרי הפגישה עם עורך הדין?
- 7 ת. זהו. ידענו שהכל של פלוגית וחיינו עם זה כמה שנים. " (עמ' 75 לפרוטוקול שורות
- 8 6-19)

9 נסיבות החתימה על הצוואות

10 173. פלוגית העידה שבעת חתימת הצוואה נכחה בבית אך לא ישבה עם הוריה ועם עורך הדין:

- 11 ש. היית בבית כשהורים ישבו עם עוה"ד?
- 12 ת. נכון.
- 13 ש. שמעת מה דיברו?
- 14 ת. לא ישבתי לידם בכלל.
- 15 ש. האם שמעת מה הם דיברו בפגישה הראשונה כשבאו אלייך הביתה?
- 16 ת. לא. זו היתה פגישה שישר עשו את הצוואות. היתה רק פגישה אחת.
- 17 ש. היתה פגישה אצל עוה"ד בלי ההורים, בעקבות הפגישה הזאת *** הביאו איתם
- 18 את הצוואות והחתימו את ההורים על הצוואות?
- 19 ת. נכון.
- 20 ש. פעם ראשונה שההורים ראו את עוה"ד *** זה היה כשבאו אליהם?
- 21 ת. נכון. פעם ראשונה ואחרונה שראו אותם.
- 22 ש. איפה הם ישבו כשנפגשו?
- 23 ת. בפינת האוכל. אני הכנתי להם שתייה והסתובבתי בבית. **** אמר לי שאני יכולה
- 24 להסתובב בבית. לא הייתי איתם בכלל.
- 25 ש. אמרת שהכנת להם שתייה?
- 26 ת. כן. זה היה לפני התהליך. הכנתי להם לשתות. עו"ד *** אמר לי שאני יכולה
- 27 להישאר בתוך הבית.
- 28 ש. בת כמה אמא היתה כשחתמה על הצוואה?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

ת. היא חתמה ולא היתה עם אלצהיימר אז. "עמ' 22 לפרוטוקול שורה 10 עד עמ' 23 שורה 2)

174. מ' העידה שהתובעת סיפרה לה שכאשר עורך הדין הגיע לבית ההורים, היא הייתה בחוץ ושבעת עריכת הצוואה מצבם הבריאותי של ההורים היה טוב:

ש. העורך דין בא לבית של ההורים?
ת. הגיע ופלונית היתה בחוץ. אני לא הייתי. היא סיפרה לי שהיתה בחוץ ולא היתה חלק בדבר הזה.
ש. בעדותה אמרה שהיתה בתוך הבית.
ת. כן. מה זה בחוץ? במרפסת. אח"כ עלתה לדעתי למטבח ופלוני ישב עם העורך דין בחוץ.
ש. עורך הדין הגיע לבד או עם עוד מישהו? היו עוד עדים?
ת. אני חושבת עוד בחורה. לא יודעת.
ש. אמא היתה בת 82 ואבא בן 84, הם היו בשיא כוחם או חולים?
ת. אמא היתה בשיא כוחה. לא היתה לה בעיה רפואית. לא היה לה אלצהיימר.
ש. את באה ואומרת שההורים היו בשיא כוחם בגיל 82 ו-84?
ת. כן. ההורים נפטרו בגיל 89. " (עמ' 75 לפרוטוקול שורה 20 עד עמ' 76 שורה 5).

175. הנתבע העיד שפלונית פנתה אליו לצורך עריכת צוואה מכיוון שחששה מא' והילדים שלה:

ש. נכון שהגשת שתי התנגדויות לביצוע צוואה?
ת. כן.
ש. מפנה לסעיף 15 להתנגדות לביצוע צוואה אמרת שהיוזמה לעריכת צוואות היתה שלך?
ת. לא בדיוק. פלונית ביקשה ממא' ואני חושב עד עכשיו שזכותי לחיות בכבוד. אמרתי מהתחלה וגם היום שההצעה של ביהמ"ש מקובלת עלי, אני רוצה להתקדם ורוצה לחיות בשלום. המצב במשפחה נעשה גרוע, אחים שלי לא מדברים איתי, הנכדים והאחים לא מדברים איתי. סגרו אותנו מכל הכיוונים. אתה לא מבין באיזה מצב נהיינו. לאירועים לא מזמינים אותנו. על מה? סה"כ רציתי לדאוג לה.
ש. מה זה שאתה אומר לערוך צוואה כדי להגן על פלונית? מה הכוונה?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

- 1 ת. היא פנתה אלי לעשות את הצוואה כי בזמנו היא רבה עם א' ואמרה שהיא רוצה
- 2 שלפני שהילדים של א' יבואו וא' יבואו לדרוש משהו מהירושה ושנעשה צוואה.
- 3 חשבתי שמגיע לה." (עמ' 96 לפרוטוקול שורות 7-18).
- 4 176. בהמשך טען הנתבע שמכיוון שהוא בן ממשיך אז ההורים לא יכלו לחזור בהם וברגע שיש בן
- 5 ממשיך, הצוואה לא חלה על הנחלה:
- 6 ש". פלונית אמרה לך שהיא פוחדת מא' וילדיה, האם בעקבות הפנייה של פלונית פנית
- 7 לא' ושאלת אותה מה קורה?
- 8 ת. לא פניתי לא' ולא לאף אחד מהאחים.
- 9 ש. למה? אם אתה הולך לעשות מהלך קריטי של חתימה על צוואות, אתה לא מברר את
- 10 זה?
- 11 ת. הייתי בטוח שההורים סמכו עלי מאוד. האחיות ביקשו מההורים כמה פעמים
- 12 לעשות צוואות וההורים התנגדו. כשאני באתי לעומת זאת באתי ואמרתי שהגיע
- 13 הזמן לעשות צוואה ושאני מבקש שידאגו לפלונית. אבא שלי אמר לי שהמשק שלי.
- 14 אמרתי שלא מדובר על המשק, על הרכוש והזהב. מה שיש. לא מדובר על המשק.
- 15 בגלל זה לא כתוב כלום על הבן ממשיך. כשבאתי לבקש שיעשו צוואה ההורים שלי
- 16 הסכימו.
- 17 ש. ידעת מה כתוב בצוואה?
- 18 ת. ממש לא. הבאתי את עוה"ד הביתה ויצאתי.
- 19 ש. אם היו כותבים שהנחלה של פלונית, מה היית עושה?
- 20 ת. הייתי מבקש מהם שיסבירו. הייתי אצלם כל הזמן. שישי שבת הייתי אצלם קבוע
- 21 כדי לעשות להם קידוש, לקחת את אמא לבית כנסת, להחזיר אותה.
- 22 ש. ידעת שהם יורישו הכל לפלונית ואולי יורישו לאחים האחרים משהו?
- 23 ת. איך יכולתי לדעת?
- 24 ש. אתה בא להורים ואומר שצריך להגן על פלונית ושיעשו צוואה? אתה אומר למעשה
- 25 שידעת שיכתבו הכל לפלונית? איך ידעת שככה זה יקרה?
- 26 ת. כי אני בן ממשיך. ברגע שאני בן ממשיך הורים לא יכולים לחזור בהם.
- 27 ש. אתה אומר שאם הצוואה אומרת שהורישו הכל לפלונית כולל נחלה זה לא בסדר?
- 28 ת. אתה יודע טוב מאוד שהחוק באגודות שיתופיות אומר שברגע שיש בן ממשיך צוואה
- 29 לא תופסת על נחלה.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

- 1 ש. אם ככה, לא היית צריך להגיש התנגדות על צוואה?
- 2 ת. ברגע שהיא קיבלה צוואה, ידעה שיש צוואה ואז נעשה זלזול בהורים.
- 3 ש. הגשת התנגדות לצוואה שאתה בעצמך יזמת.
- 4 ת. אני טוען שכל הנימוקים אין להם בסיס. ברור שהצוואה לא מתייחסת לבן ממשיך.
- 5 ש. איך אתה יכול להתנגד כשאתה הבאת את עורך הדין?
- 6 ת. לא ידעתי שהיא איתם כשהם חותמים על צוואה. היא ישבה איתם.
- 7 ש. תחליט – או שהצוואה לא מתייחסת לבן ממשיך או שיש השפעה בלתי הוגנת?
- 8 ת. אני יודע שישבה איתם ועשתה להם תה.
- 9 (עמ' 97 לפרוטוקול שורה 4 עד עמ' 98 שורה 5).
- 10 177. ****, בתו של הנתבע העידה שאביה יזם את עריכת הצוואה מאחר וחשש שהאחים יוציאו את
- 11 פלונית מהבית:
- 12 ש" אביך יזם את כל העניין של הצוואה, יודעת על זה?
- 13 ת. כן. הוא חשש שהאחים יוציאו אותה מהבית. הוא אמר לפלונית שיביאו עורך דין
- 14 שהכל יהיה מסודר.
- 15 ש. יודעת מה זה צוואה?
- 16 ת. כן.
- 17 ש. נראה לך סביר שאבא ישפיע על ההורים לכתוב מה שכתוב בצוואה?
- 18 ת. לא השפיע על שום דבר. השמועות שמפיצים בכל מקום שאבא מפרסם את הבית
- 19 להשכרה זה לא נכון. איפה המודעה הזאת? אבא לעולם לא יוציא אותה מהבית.
- 20 הוא רוצה רק את המעט לחם שהוא מביא בכבוד. (עמ' 83 שורות 16-8).
- 21 178. אשתו של הנתבע, גבי י', העידה שפלונית פנתה אליה מספר פעמים על מנת שתדבר עם פלוני
- 22 בעניין עריכת הצוואה:
- 23 ש" מפנה לסעיף 4 בתצהירך – מה הכוונה? זה מה שאת אומרת מההגיון שלך?
- 24 ת. ברגע שבעלי הביא את העורך דין לעשות את הצוואה למעלה וכל פעם פלונית היתה
- 25 פונה אלי שאדבר עם פלוני שיביא עורך דין. ועבר יום ועוד יום ועוד שבוע. כל הזמן
- 26 אמרה שאביא אל עוה"ד שא' לא תקום ותעשה בלאגן. אז פלוני דיבר עם עוה"ד.
- 27 בבירור לא דובר על הנחלה. עורך הדין אמר במפורש שזה לא על הנחלה. פלונית
- 28 נכחה כשדיברו על הצוואה. אני לא הייתי נוכחת. זה מה שאני יודעת מבעלי. הוא

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

לא משקר. הוא רצה לעשות טוב לפלונית, הביא עורך דין ואמרו שכל הנכסים שלה,

כל הכספים שלה, מה שבבנק שלה, לא צוין לגבי בן ממשיך.

ש. אבל מצד שני, צוין שהכל מגיע לפלונית, נכון?

ת. לא הכל. לא לגבי הנחלה.

ש. אמרת שהיה ברור שהנחלה והמכסה לא היה על הפרק?

ת. לא דיברתי על מכסה. דיברתי על נחלה.

ש. המכסה כן?

ת. המכסה של חלק מהנחלה. "(עמ' 86 לפרוטוקול שורות 12-24).

179. בהמשך העידה י' שהיה ברור שהצוואה אינה מתייחסת לנחלה :

ש". אמרת קודם וגם פלוני אומר בתצהיר שהיה ברור שהנחלה לא חלק מהצוואה, למי

היה ברור?

ת. ככה צוין בצוואה גם.

ש. איפה?

ת. יש את זה בצוואות.

ש. מאיפה את יודעת?

ת. ככה זה רשום במפורש.

ש. מה זה נכסי דלא-ניידי?

ת. הנכסים שיש לה בחוץ והנכסים בבנק. לא לגבי בן ממשיך.

ש. פלוני למעשה לקח את ההורים לעשות צוואה בותנאי שזה לא יכלול את הנושא של

בן ממשיך?

ת. פלוני לא אמר שזה תנאי. אני לא יודעת על מה אתה מדבר. פלוני בא לבנות כבן

ממשיך, אף אחד לא התנגד. ב- 83 עברתי לגור שם. למה ב- 81 לא העיפו אותו

מהבית?

ש. מפנה לסעיף 4 לתצהיר – מכוח מה את אומרת את זה? אולי הם רצו לתת לה את

המכסה והנחלה?

ת. לא יודעת.

ש. מפני מי פלוני רצה להגן על פלונית? א'?

ת. פלוני רצה להגן על פלונית, הוא תמיד דאג לפלונית. הוא לא רצה שיהיה בלאגן. לא

יודעת. הם רצו לעשות את הצוואה מסודרת. אם פלוני היתה מתנגד הוא היה מבין

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

עורך דין ודואג לזה? היא כל יום פנתה אלי וביקשה שאדבר עם פלוני שיביא עורך

דין.

ש. מפני מי להגן?

ת. מפני כולם. (עמ' 87 לפרוטוקול שורה 17 עד עמ' 88 שורה 11) .

180. לקראת סוף חקירתה, אישרה יעל כי פלוני יזם את עריכת הצוואה וציינה "מאשרת. פלוני כל

דבר יזם ובכל תחום" (עמ' 89 לפרוטוקול שורות 24-25).

181. מהעדויות שהוצגו עולה כי הצוואה נערכה בידיעה מלאה של התובעת והנתבע. הנתבע הוא

שיזם את עריכת הצוואה על מנת לדאוג לתובעת ולעתידיה והוא זה ששכנע את ההורים לערוך

את הצוואה. כמפורט לעיל, לא הוכח אף אחד מהתנאים לביסוס טענת השפעה בלתי הוגנת.

182. לאור האמור לעיל, הטענה להשפעה בלתי הוגנת נדחית וההתנגדות לצוואות נדחית אף היא.

האם הצוואה חלה על הנחלה ועל מכסת הביצים?

183. זכויות חבר האגודה הן זכויות בר רשות בלבד ומקורן הוא בהסכם המשבצת. כבר נפסק כי

זכות זו אינה זכות קניינית אלא זכות אישית וכי אין היא נכללת במסת נכסי העיזבון. התנאים

להעברת זכות זו בין בחיים ובין לאחר פטירה נקבעו בחוזה המשבצת. (כך נקבע בע"א 103/89

אזולאי נ. אזולאי, פ"ד מ"ה (1) 477; ע"א 3836/93 ברמלי נ. ברמלי, פ"ד נ' (3) 386).

184. בע"א 566/89 שטיין נ' סופר, פד מז (4) 169 (1993) עמ' 174 לדברי כב' הש' לוי נקבע היחס

שבין צוואתו של אדם לבין הוראות הסכם המשבצת. ככל ויש סתירה בין הוראות הצוואה

לבין הוראות הסכם המשבצת, הוראות הסכם המשבצת הן אלה שגוברות:

"כל אחד מיחיד בני הזוג שהינם חברי האגודה המחזיקים במשק, רשאי להורות בצוואתו

למי תימסרנה זכויות השימוש שלו במשק, ואולם לא יהיה בהוראות צוואה כאמור כדי לגרוע

מזכויותיו של בן הזוג, שלענייננו עדיפים כאמור לעיל, ולא יהיה בהן כדי לגרוע למסירה של

זכויות השימוש במשק ליותר מאדם אחד ולבן זוגו. מסקנתי מהאמור היא שאכן דיני

הירושה לא יחולו על המקרה דנן, אלא יחולו ויחייבו ההוראות שבסעיף 19ג(4). על-פי כללי

החוזה אין המנוח יכול לצוות מה ייעשה במשק לאחר מותו, אם יימכר ואם לאו או אם יימסר

לילדיו, כשיש לו בן זוג. אין הוא יכול גם להורות שהמשק יימסר ליותר מאדם אחד."

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

185. הרציונל העומד בבסיס הסכם המשבצת, הינו מניעת פיצול הנחלה ושימור כושרם של המשקים

החקלאיים כפי שנקבע בע"א 5136/91 י' קוגלמס נ' ד' קוגלמס ואח', פ"ד מט (2) 419 :

"מדיניותו של המשיב 4, מינהל מקרקעי ישראל, הינה שלא להסכים לפיצול הבעלות במשקים חקלאיים, וזאת על מנת לשמר הן את כושרם החקלאי והן את המבנה החברתי של האגודות השיתופיות. מדיניות זו עולה בקנה אחד עם גישת המחוקק, אשר הכיר בחשיבות אי פיצולם של משקים חקלאיים וקבע, משום כך, את הוראת סעיף 114 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965, המהווה הסדר מיוחד לגבי הורשת משק חקלאי. הסעיף קובע, כי משק חקלאי, שחלוקתו עשויה לפגוע בכושר קיומו כמשק העשוי לפרנס משפחה, יימסר ליורש אחד, והוא דן באופן קביעת אותו יורש מבין מספר יורשים".

186. ביום 26.05.03 נחתם הסכם משבצת תלת צדדי בין מנהל מקרקעי ישראל, הסוכנות היהודית

ומושב ****. סעיף 20 להסכם המשבצת קובע בזו הלשון :

"במקרה של פטירת חבר האגודה או מתיישב ביישוב תחולנה ההוראות הבאות בדבר מסירת זכויות השימוש בנחלה ו/או במשק העזר שבשימוש. למען הסר ספק מוצהר ומוסכם בזה כי אין באמור בסעיף זה לשנות את מהות זכויותיו של חבר האגודה כזכויות בר רשות בלבד שאינן חלק מעזבונו ואין באמור בסעיף זה כדי לשנות את מעמדו של חבר האגודה על פי חוזה זה כבר רשות לכל דבר ועניין:

(1) במקרה של חבר אגודה או מתיישב ביישוב יועברו כל זכויותיו בנחלה לבן/בת הזוג שנותר בחיים. באין בן/בת זוג לחבר האגודה או מתיישב ביישוב שנפטר יועברו כל זכויותיו בנחלה לבן ממשיך שנקבע על ידי ההורים ושאושר על ידי המישבת.

באין בן ממשיך כאמור יועברו כל הזכויות בנחלה בהתאם לעקרונות הקבועים בסעיף 114

לחוק הירושה, תשכ"ה – 1965"

187. בתמ"ש 45266-03-11 מ.ז. נ' מ.א.ז (24.03.16) סקר כב' הש' ד. טפרברג את המסגרת המשפטית

בסוגיית הבן הממשיך ולאחר שהפנה להסכם המשבצת, שהוא המקור הנורמטיבי לשאלת הבן

הממשיך, הוסיף ופירט כדלקמן :

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

"האגודה השיתופית מורכבת מחברי אגודה אשר מקבלים הלכה למעשה את זכות "בר
הרשות" בנחלה. לאגודה ועדה אשר קובעת מי יכול להתקבל כחבר אגודה ופועל יוצא מכך,
לחתום על הסכם בר רשות במשבצת.
הגיונם של דברים הוא, כי לאגודות השיתופיות, לרוב, ישנו חזון משותף. האגודה מורכבת
מפרטים אשר רואים עין בעין בסוגיות החשובות כגון: עמדות דתיות, התיישבותיות
וכדומה, אשר סביבם למעשה מנוהלת השיתופיות. מכאן, חשיבות אישור האגודה לגבי כל
חבר וחבר המבקש להתקבל לשורותיה.
הפסיקה הנרחבת קבעה כי ה"בן הממשיך" הוא הבן אשר בונה ביתו בחלקה א' ליד בית
ההורים, מעבד איתם את המשק ומצפה כי עם מותם, בבוא היום הוא יהיה בעל המשק
תחתם. [ראה ע"א 2836/90 בצר נ' צילביץ (ניתן ביום 08.10.92 - פורסם בנבו) בו מצטט
השופט גולדברג מדברי פרופ' אוטולוגי].
בתובענות בעניין "בן ממשיך" במשק חקלאי יש לבחון הזכויות במקרקעין במסגרת שני
מישורים. המישור הראשון הוא במסגרת היחסים הנובעים מהסכם המשבצת (מסגרת
חיצונית), בו נבחנים מישור היחסים בין ה"בן הממשיך" לאגודה, לאור הסכם המשבצת.
מישור היחסים השני, הוא מישור היחסים הפנים משפחתי (מסגרת פנימית), אותו יש
לראות מכוח דיני החוזים, מתנה ושליחות. מכאן אפצל הדיון לבחינת התובענה בשני
המישורים."

188. רישום הנתבע כבן ממשיך הושלם ועל כן מהעת בה אושר הרישום, אין מדובר עוד בהתחייבות
ליתן מתנה וההורים לא יכלו לחזור בהם באמצעות אמירות בעלמא שהכל שייך לתובעת, אלא
היה עליהם לנקוט בפעולה אקטיבית לצורך ביטול הרישום.

189. הצוואות ההדדיות שערכו המנוחים בשנת 2007 אינן מבטלות את מינוי הנתבע כבן ממשיך
שכן מינוי בן ממשיך גובר על הוראות צוואה בהתאם להוראות הסכם המשבצת שצוטט לעיל.
ועל כן הנחלה אינה מהווה חלק מעיזבון ההורים המנוחים והצוואה אינה חלה עליה.

190. לעומת זאת מאחר ומכסת הביצים אינה חלק מהנחלה אלא היא זכות עצמאית ונפרדת
הוראות הצוואה חלות עליה. בהתאם לצוואה כל רכושם של ההורים שייך לתובעת ועל כן אני
קובעת כי מכסת הביצים שייכת לתובעת.

סילוק יד ופינוי

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

191. משקבעתי כי הנחלה שייכת לנתבע, יש להכריע בתביעת הפינוי וסילוק היד שהגיש נגד התובעת. התובעת התגוררה כל חייה בנחלה יחד עם הוריה, תחילה בבית הישן ולאחר מכן בבית החדש שנבנה מעל ביתו של הנתבע ויש לראות בה כברת רשות להחזיק ולהתגורר בבית בו התגוררו ההורים.

192. אמנם בסיכומיו, זנח הנתבע את תביעתו לסילוק התובעת מהנחלה, אך למעלה מן הצורך אדון בטענותיו.

193. כב' השופט נאמן מסכם את דיני הרישיון בתמ"ש 2182-09-09 ס.ח נ' מ.ח שניתן ביום 30.7.12 :

"מוסד הרישיון במקרקעין מבוסס על תורת ההשתק, שפותחה בדיני היושר האנגליים ונקלטה במשפט הישראלי. אומנם בעת חקיקת חוק המקרקעין לא נכלל רישיון במקרקעין בין הזכויות המפורטות בו, ברם נקבע בפסיקה כי מוסד הרישיון במקרקעין ממשיך להתקיים גם לאחר חקיקת חוק המקרקעין וכי אף כיום ניתן להכיר ברישיון בלתי הדיר במקרקעין, וזאת בין היתר מכוח עיקרון תום הלב. [ראה: ע"א 2836/90 בצר נ. צילביץ פ"ד מ"ו (5) 184; ע"א 7139/99 אלוני נ. ארד פ"ד נ"ח (4) 27; בתמ"ש (י-ס) 11900/98 ד.נ.א' (פורסם בנבו)]....

על מנת לקבוע את הסעד הראוי והצודק – קיום הרישיון בעין, סילוק יד מן המקרקעין תוך תשלום פיצויים, או סילוק יד ללא פיצוי – הפעיל ביהמ"ש גמישות ושיקול דעת בכל מקרה על פי נסיבותיו הוא [ע"א 515/76 לוי נ. ויימן פ"ד ל"א (2) 127; ע"א 463/79 ג'בראן נ. ג'בראן פ"ד ל"ו (4) 403].

בין הגורמים שנבדקו על ידי ביהמ"ש על מנת לקבוע את הסעד הראוי, נמנו בין היתר: כוונת הצדדים ליצירת רישיון; תנאי הרישיון; משך הזמן בו החזיק בעל הרישיון בקרקע בלי שפעל בעליה לסילוקו; האם בהסתמך על ציפייה זו השקיע בעל הרישיון השקעות בנכס, כגון הקמת מבנה או שיפור מבנה קיים, ומה היקף ההשקעות; האם ההשקעות היו על דעת בעל המקרקעין ובשיתוף פעולה עימו; ועוד. [ע"א 463/79 ג'בראן נ. ג'בראן שלעיל; ע"א 2836/90 בצר נ. צילביץ שלעיל; רע"א 2701/95 כנאן נ. אלטיף פ"ד נ"ג (3) 151].

194. בענייננו, אמנם הנתבע הגיש תביעה לפינוי התובעת וסילוקה מהנחלה, אולם העיד והצהיר כי דאג לתובעת וימשיך לדאוג לה.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוני

195. מאז ומתמיד התגוררה התובעת, המוכרת כבעלת נכות, בנחלה עם הוריה, סעדה אותם, דאגה

להם וטיפלה בהם. מהעדויות בתיק ניתן ללמוד שרצון הוריה היה שתמשיך להתגורר בביתם

משך כל חייה.

196. בעמ"ש (נצ') 17115-03-19 שרה (שם בדוי) נ' רבקה (שם בדוי) (עמ' 25) (07.10.19) [פורסם

במאגרים המשפטיים] נדונה שאלת הענקת זכות שימוש לבתו של המנוח בבית הקטן שבנחלה,

שכן למנוח הייתה בת זוג שאליה עברו הזכויות בנחלה, ובית המשפט קבע שאין סתירה בין

הוראות הצוואה ובין הסכם המשבצת:

"לטעמי, בחינת האמור על המקרה אשר לפנינו, על נסיבותיו יוצאות הדופן, מלמד

כי לא מתקיימות שתי המגבלות על העברות זכויות המנוח באמצעות הצוואה, כאשר

כבר נקבע כי שאלות הנוגעות לעבירות הזכויות של בר רשות, והמגבלות החלות על

עבירות זו מחייבות בדיקה פרטנית של המערכת ההסכמית בכל מקרה לגופו

ולנסיבותיו (ע"א 103/89 אזולאי נ' אזולאי פ"ד מה(1) 477, 481 (1991)).

ראשית, מקום בו לא העניק המנוח לרבקה זכויות בעלות כלשהן בנחלה, אלא אך

ציווה כי תוכל להוסיף ולהתגורר בבית הקטן עד אחרית ימיה, אין חולק כי לא

ייעשה כל פיצול בנחלה ולא יפגעו התכלית והמטרה העומדות בבסיס הוראות

ההסכם הדו שלבי- לשמור על כושרן החקלאי ועל המבנה המשפחתי של אגודות

שיתופיות (וראו לעניין זה סע' 21 לפסק דין פלוני). על כן ברור כי "אין הצוואה

מורה על העברת הזכויות ליותר מאדם אחד ובן זוגו באופן שייצור פיצול של

הנחלה".

197. בע"א 1662/99 חיים נ. חיים פ"ד נ"ו (6) 295, נדון עניינם של אחים, אשר אחד מהם מונה על

ידי האם כבן ממשיך ובתמורה למינוי התחייב בפני האם בכתב שלאחר אריכות ימיה הבן

האחר יבוא להתגורר עם משפחתו בבית האם ושני האחים יחלקו את המשק החקלאי שתשאר

אחריה. נקבע כי ההסכם בין האם לבין הבן הממשיך הוא חוזה לטובת צד שלישי והסכם זה

קיים ותקף בכל הנוגע ליחסים הפנים משפחתיים. (פסק דינה של כב' השופטת שטרסברג כהן

— עמ' 336 — 340).

198. בעמ"ש 37005-01-14 פלוגים נ. פלוני (30.12.14) [פורסם במאגרים] נקבע:

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

11" ככלל רשות במקרקעין אינה מותנית בהסכם מפורש ודי שניתן יהיה להסיק מהתנהגות בעלי המקרקעין כי הסכימו בדיעבד לשימוש של אחר ברכושם....

12. על דרך הכלל, על מנת שהרשות תהא בלתי הדירה ובלתי ניתנת לביטול תידרש הסכמה מפורשת מצד בעל הקניין לכך. הסקתה של רשות בלתי הדירה מכללא ומכוח הנסיבות בלבד תיעשה מתוך משנה זהירות, שהרי משמעותה היא שלילת אפשרותם של הבעלים לממש את זכותם הקניינית. על אף האמור, הובהר בפסיקה כי לעיתים תוכר אף רשות שניתנה ללא תמורה כרשות בלתי הדירה וזאת כאשר עקרונות הצדק ותום הלב דורשים זאת וכאשר ברי לנו כי הנסיבות יצרו הסתמכות צפויה, הגיונית ולגיטימית של מקבל הרשות לפיה הרשות שניתנה לו היא לצמיתות..."

199. בענייננו לא קיים הסכם בכתב בין ההורים לבין התובעת, אולם ניתן להסיק מהסכמה מכללא של ההורים להעניק רשות מגורים בלתי הדירה לתובעת מנסיבות חייהם ונסיבות חיי התובעת. התובעת מתגוררת במשק ובבית הוריה מאז ילדותה ומעולם לא עזבה אותו. התובעת, רווקה ובעלת נכות, המתפרנסת מקצבת נכות מעולם לא עבדה. התובעת הקדישה את חייה לטיפול בהוריה המנוחים, על כך העידו כל העדים ואף הנתבע מסכים לכך. כל בני המשפחה, האחים, האחיות, ההורים והנתבע עצמו הסכימו כי יש לדאוג לכך שצורכי התובעת יסופקו לכל ימי חייה ובמיוחד יש לדאוג לקורת גג לראשה. זו הסיבה שההורים המנוחים הורישו לתובעת בצוואתם את כל רכושם.

200. אמנם ההורים לא ציוו בצוואותיהם כי תינתן לתובעת זכות מגורים בביתם, אולם ברי כי זה רצונם (כפי שפורט לעיל בעדויות העדים) ואין בכך בכדי לפגוע בתנאי הסכם המשבצת הקובע שהנחלה לא תפוצל. במישור היחסים החיצוני ומשקבעתי כי הנתבע מונה כבן ממשיך הרי שהנחלה שייכת לנתבע, אך במישור היחסים הפנימי בין התובעת לנתבע, לתובעת זכות מגורים בבית ההורים לכל ימי חייה, זכות שהוענקה לה על ידי ההורים המנוחים.

201. בתמ"ש (משפחה ת"א) 50500/99 א' ל' נ. צ' ל' (26.06.07) [פורסם במאגרים המשפטיים] קבעה כב' השופטת פלאוט:

"הסכמת ההורים לאפשר לתובעים לעבד שטחים במשק, אף כי היא חסרת תוקף כלפי המוסדות המיישבים, עשוי להיות לה תוקף כלפי התובעים..."

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

רצונו של האב כי התובעים יעבדו את המשק הובעה גם בצוואתו של האב, כמפורט לעיל.
אמנם, הצוואה איננה התחייבות, וכותב הצוואה רשאי לשנותה ככל שיחפוץ. יחד עם זאת,
לא ניתן להתעלם מן התמונה הכוללת, כי האב חפץ ששלושת ילדיו בעלי הדין יעבדו את
המשק ויתפרנסו ממנו, ונתן ביטוי בצוואה לרצונו זה.
התובעים הסתמכו על רצונו של האב, ומשנת 1996 לפחות הם מתפרנסים מהכרם, חלקת
הארטישוק בית האריזה ומפעל הטיט שבמשק.
התוצאה לפיכך הינה, כי בנסיבות המתוארות לעיל, נולדו לתובעים זכויות שימוש וחזקה
מכח הסכמת ההורים, בחייהם, ואי התנגדות הנתבע בהמשך, לאחר מות ההורים.

ועל כן, אמנם אין מקום לקבל את תביעתם העיקרית של התובעים (לביטול הגדרת הנתבע
כ"בן ממשיך), שכן הענקת זכויות בן ממשיך הינן בלתי חוזרות, אך יש לקבל את תביעתם
החלופית, ולקבוע כי זכויותיו של הנתבע כבן ממשיך במשק, כפופה לזכות השימוש והחזקה
של התובעים בשטחים המעובדים על ידם."

202. הנתבע היה מודע לזכות המגורים שהעניקו ההורים לתובעת וכך העיד בעדותו: "קיבלתי את
ההצעה של ביהמ"ש. ניסינו להגיע לפשרה כלשהי. אני לא רוצה לזרוק אותה מהבית." (עמ'
104, שורות 6-7) וגם: "אני אדאג לאחותי עד ביום האחרון" (עמ' 105 לפרוטוקול שורה 16).

203. מסקנתי אם כן היא כי ההורים המנוחים נתנו לתובעת רשות לגור בביתם לכל ימי חייה.
הנתבע, כמי שמונה כבן ממשיך, מחויב לרשות בלתי הדירה זו שניתנה לתובעת. כך גם נקבע
בנסיבות דומות בעמ"ש 37005-01-14 הנ"ל.

204. אשר על כן, התביעה לפינוי וסילוק יד נדחית.

סוף דבר

205. התביעה לביטול מינוי הנתבע כבן ממשיך נדחית.

206. תביעת הנתבע לסילוק ידה של התובעת נדחית.

207. ההתנגדויות שהוגשו לצוואות ההורים נדחות.

208. ניתן צו קיום לצוואת אם הצדדים המנוחה **** שנשאה בחייה ת.ז. מיום 30.04.07.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלונית נ' פלוני ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוני נ' פלונית

ת"ע 14573-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוני נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלונית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלונית נ' פלוני

209. ניתן צו קיום לצוואת אב הצדדים המנוח **** שנשא בחייו ת.ז. מיום 30.04.07.

210. הנחלה אינה חלק מנכסי העיזבון והיא שייכת לנתבע שמונה כבן ממשיד.

211. מכסת הביצים היא חלק מנכסי העיזבון ובהתאם לצוואה תירשם על שם התובעת.

212. כספי השכרת המכסה שהופקדו אצל גליקסמן יועברו לידי התובעת.

213. הסכומים שקיבל הנתבע מגליקסמן בהתאם להסכמות הצדדים במהלך ההליכים יישארו

ברשותו.

214. מנובמבר 2015, מועד בו החל הנתבע לגדל בעצמו את המכסה יעביר לתובעת סך של 5,000 ₪

לחודש בניכוי הסכומים שהעביר לה בפועל בהתאם להסכמות מיום 8.03.16. (התובעת טענה

בדיון מיום 08.03.16 כי ניתן להשכיר את המכסה בתמורה לסך של 6,500 ₪ לחודש, בהתחשב

בכך שהנתבע גידל בעצמו את המכסה ונשא בכל הוצאות הגידול קבעתי את חלקה של התובעת

על סך של 5,000 ₪ לחודש לתקופת הביניים).

215. מאחר והנתבע מגדל כיום גידול עצמי של המכסה ועל מנת לאפשר לו להתארגן, הגידול העצמי

יימשך עד ליום 01.06.21 כאשר הנתבע יעביר לידי התובעת סך של 5,000 ₪ לחודש. ביום

01.06.21 תעבור המכסה במלואה לידי התובעת או בהתאם להסכמות אחרות שיגבשו

הצדדים.

216. בהמשך להחלטה מיום 08.01.17, לא מצאתי מקום לשנות את נטל הנשיאה בשכ"ט המומחית.

217. נוכח מצבם הכלכלי של הצדדים ומאחר וקיבלתי חלק מטענות כל אחד מהם, איני מחייבת מי

מהם בהוצאות.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיקים.

ניתן היום, ט"ו שבט תשפ"א, 28 ינואר 2021, בהעדר הצדדים.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 54320-01-15 פלוגית נ' פלוגי ואח'

תמ"ש 35625-09-16 פלוגי נ' פלוגית

ת"ע 14573-02-15 פלוגי נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 14569-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2653-02-15 פלוגי נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

ת"ע 2648-02-15 פלוגית נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון ואח'

תמ"ש 11383-11-14 פלוגית נ' פלוגי

שירי היימן, שופטת

1
2
3
4
5